

GLAS

umirovljenika

Glasilo Sindikata umirovljenika Hrvatske

Broj 288

ISSN 1849-7837 // Zagreb, prosinac 2020. // Godina XXV.

SVIM UMIROVLJENICIMA
I STARIJIM OSOBAMA
SINDIKAT
UMIROVLJENIKA
HRVATSKE ŽELI SRETAN
BOŽIĆ I NOVU GODINU
2021.

HOROR PO OBITELJSKIM DOMOVIMA

**Vezani i zanemareni
korisnici**

**Cenzus usklađen na
2.047,20 kuna**

PSIHOLOŠKA RADIONICA

**Pripremite se za
cijepljenje**

U OVOM BROJU:

USPJELI SMO!

**Domovi spašeni od
privatizacije**

INTERVJU

DR. SC. PAUL STUBBS,
EKONOMSKI INSTITUT

**Hrvatska već sada
može uvesti
univerzalni temeljni
dohodak**

POGLED PREKO GRANICE

**Obiteljske mirovine
u Europi**

MORALNE DILEME

**Ubio suprugu iz
samilosti?**

ALIMENTACIJA

**Država udara po
bakama i djedovima**

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika Hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

**Dragi umirovljenici,
drage sugrađanke i dragi sugrađani,**

**blagdan Božića ove godine iščekujemo
u posebnom ozračju i s najvećim
prioritetom: očuvanjem zdravlja i života
svih naših sugrađana,
posebice onih najranjivijih.**

**U ovo vrijeme neizvjesnosti i krize, kada
se suočavamo s epidemijom svjetskih
razmjera i potresom koji je zadesio
naš grad, zajedništvo i solidarnost
potrebni su nam više nego ikad.
Budimo jedni drugima podrška,
pružimo ruku potrebitima,
darujmo toplu riječ obeshrabrenima,
s nadom i vjerom u bolje sutra.**

**Sa željom da blagdane provedete
u miru i toplini svog doma,
okruženi dragim ljudima,
želim vam blagoslovljen Božić i sretnu
novu 2021. godinu!**

**Gradonačelnik Grada Zagreba
Milan Bandić**

Borba za prava umirovljenika se nastavlja

Na 1. sjednici Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe održane 13. studenog 2020. godine putem videokonferencije sudjelovalo je dvadesetak sudionika iz ministarstava mirovinskoga sustava, socijalne politike, financija i zdravstva, predstavnici Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i šest predstavnika umirovljeničkih udruga, Sindikata umirovljenika i Matice.

Glavna tema prve sjednice je bilo predstavljanje i usvajanje Programa rada Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe za razdoblje 2020.-2024., a koji su izlagali svi članovi umirovljeničkih udruga, detaljno obrazloživši svoje prijedloge. Ovo je prvi put da su umirovljenici sami predložili četverogodišnji program rada, ma koliko on dijelom bio utopistički.

U Programu je na prvom mjestu rasprava o redefiniranju modela obiteljske mirovine i proširenju kruga umirovljenika koji mogu raditi do polovice punog radnog vremena, a predstavnici umirovljeničkih udruga su članovi radne skupine koja uskoro započinje s radom. Predviđeno je da bi se model trebao razraditi do četvrtog kvartala 2021. godine. Prijedlog umirovljeničkih udruga je na tragu modela Austrije, Njemačke i Slovenije, a to je da preživjeli partner može birati između opcije da dobije 85 posto mirovine preminuloga ili zadržati svoju mirovinu i dobiti npr. 20 do 50 posto mirovine preminuloga.

Ujednačiti pravo na rad

Druga na redu je rasprava o Nacrtu prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom

osiguranju, u okviru kojega bi se raspravilo o mogućnosti promjene modela usklađivanja mirovina u korist punog iznosa povoljnijeg indeksa rasta plaća ili cijena, te o proširenju mogućnosti rada uz istodobnu isplatu mirovine za obiteljske umirovljenike, kao i ujednačiti pravo na rad za sve umirovljenike (puno radno vrijeme uz obustavu pola mirovine ili pola radnog vremena bez obustave mirovine). K tome traži se mogućnost isplate najniže mirovine za vrijeme zaposlenja.

Posebno je važan zahtjev za prvu godinu rada Nacionalnog vijeća za promjenu zakona kojom bi se omogućila retroaktivna isplata dodanog staža svim ženama/uzdržavateljima od po šest mjeseci po djetetu, a ne samo novoumirovljenima. Umirovljeničke udruge inzistiraju i na dostavi mirovina i nacionalne naknade po zahtjevu putem pošte, zbog sve više izoliranih i nepokretnih korisnika. Također se predlaže razmatranje mogućnosti prevođenja prijevremene starosne mirovine u starosnu mirovinu po ispunjenju uvjeta. No, umirovljeničke udruge posebno zanima razmatranje učinkovitosti II. mirovinskog stupa, jer su sklone njegovoj transformaciji u dobrovoljni stup, kako je to učinjeno u

većini europskih zemalja. Umirovljeničke udruge prihvaćaju razvoj dobrovoljne mirovinske štednje, ali bez poticaja od strane države.

Pravobranitelj za starije?

Umirovljeničke udruge su zatražile da budu uključene u radnu skupinu za izradu Nacrta prijedloga Zakona o socijalnoj skrbi te u skupinu za izradu Strategije socijalne skrbi za starije osobe, te da se uvede status njegovatelja za starije osobe i za članove obitelji, kako je predviđeno još prošlom Strategijom. Posebno se inicira ukidanje obveze baka i djedova za plaćanje alimentacije za unuke, jer sve je više slučajeva prebacivanja tereta na leđa starih s niskim mirovinama.

Traži se i propisivanje strožih kriterija za obiteljske domove te decentralizacija i jačanje socijalne inspekcije te uvođenje civilnog nadzora. Umirovljenici traže i da se u buduću Zakon o zdravstvenoj zaštiti očuva model javnog zdravstva, a Zakon o zdravstvenom osiguranju uvede i predstavnike umirovljenika u Upravno vijeće HZZO-a. Umirovljenici traže i povećanje cenzusa za besplatno zdravstveno osiguranje na razinu linije siromaštva (2.710 kuna). Zahtijeva se i povećanje osobnog odbitka na mirovinu na 5.000 kn, kao i ukidanje dodatnog zdravstvenog doprinosa od 1 i 3 posto.

Predloženo je i više drugih prijedloga, poput ukidanja ugovora o dosmrtnom uzdržavanju te dodatnog normiranja ugovora o doživotnom uzdržavanju, zatim otvaranje mogućnosti uspostave ureda pravobranitelja za osobe starije životne dobi te izrada Deklaracije o osnovnim i neotuđivim pravima umirovljenika i osoba starije životne dobi.

Prijenos vlasničkih prava nad domovima na županije

Nakon što su umirovljeničke udruge dugogodišnjom borbom uspjele izboriti da se vlasnička prava nad domovima umirovljenika besplatno prenesu na županije, sada im preostaje 2021. pratiti realizaciju te važne političke odluke teške oko dvije milijarde kuna.

Vlada ne da korona dodatak

Unatoč tome što od travnja 2020. Sindikat umirovljenika Hrvatske i Matica umirovljenika podnose inicijative da se umirovljenicima isplaćuje mjesečni korona dodatak, kao u mnogim drugim zemljama, Vlada nije našla za shodno niti odgovoriti na inicijativu.

*Dragi umirovljenici,
vama i vašim obiteljima
od srca sretan Božić i
svako dobro u novoj 2021. godini*

*žele
ravnatelj i poslovodstvo*

hzmo HRVATSKI ZAVOD ZA
MIROVINSKO OSIGURANJE

Drage umirovljenice i umirovljenici,

Božić je blagdan mira i radosti koju nam donosi rođenje Isusa Krista, sina Božjega. Proslavimo ga kako i doliči, u krugu svoje obitelji. Pogođeni epidemijom korona virusa, i ovi će blagdani biti nešto drugačiji. No, vjera u Isusa Krista koju nosimo u sebi je svezemenska i ne poznaje ovozemaljska ograničenja. Budimo zajedno sa svojim bližnjima u molitvi Kristu, čak i ako ovoga Božića i ne možemo zajedno sjediti za blagdanskim trpezom.

Neka nam Isusovo rođenje da snage i vjere da odgovornim ponašanjem prebrodimo i ovo iskušenje. Čuvajte svoju djecu i unuke i prvenstveno sebe.

Mi ćemo kao županijska uprava zajedno sa Stožerom civilne zaštite Osječko-baranjske županije učiniti sve da epidemiološkim mjerama spriječimo širenje bolesti i da našim gospodarskim mjerama pomognemo našim poljoprivrednicima i gospodarstvenicima čije je poslovanje, a time i egzistencija ugrožena epidemijom.

Vođeni idejom i željom da zaista budemo u službi svih građana, djelatnici i dužnosnici Osječko-baranjske županije nastoje se upravo tako ponašati i djelovati svakoga dana i u vrijeme epidemije.

Hvala vam na vašoj podršci, sigurni smo da ćemo zajedničkim snagama uskoro izaći iz ove krize prouzrokovane koronavirusom. Neka nam svima u tome pomogne svjetlo rođenja Isusa Krista i obiteljsko zajedništvo.

Drage umirovljenice i umirovljenici, osobno i u ime Osječko-baranjske županije želim vam sretan i blagoslovljen Božić, puno zdravlja, sreće i obiteljske topline.

Ivan Anušić
župan Osječko-baranjske županije

Vezani i zanemareni korisnici

Mučnu priču o navodnom fizičkom i psihičkom zlostavljanju korisnika obiteljskog doma Exclusiv u Mošćenici kod Petrinje u javnost su iznijele bivše zaposlenice, a svoje tvrdnje poduprle su fotografijama nečovječnog postupanja prema starijim ljudima. Na jednoj od tih fotografija, koja se širi po Facebooku, nalazi se starija gospođa koja je gotovo naga vezana uz krevet dok se na podu nalaze iskorišteni ubrusi, a na krevetu prljava plahta. Snimila ju je jedna od bivših djelatnica doma, koja je izjavila da su joj vlasnici prilikom snimanja pokušali oteti mobitel te da ih je "prijavila zbog fizičkog napada". Riječ je o iskusnoj njegovateljici koja je radila u inozemstvu i koja je šokirana uvjetima u domu.

"Vezanje ljudi... ja to nisam mogla. To je radio gospodin, suprug vlasnice. Vezao je mornarske čvorove, ali ta žena sa slike je imala toliku volju za životom da se svake noći pokušavala osloboditi. Tamo nema reda, rasporeda, korisnici nemaju nikakve aktivnosti, samo sjede", opisala je bivša djelatnica, te nastavila: „Higijenski i životni uvjeti tamo su minimum minimuma. Čudilo me otpočetak kako su uopće dobili dozvolu“, zaključuje.

Tko je tu monstrum?

Bivše zaposlenice tvrde i da su šefovi dolazili u dom dok su sami bili pozitivni na koronavirus, kako su korisnicima davali dvostruke doze tableta za spavanje, uskraćivali kontakte s obitelji... Vlasnica Dijana Pavičić priznaje da je bila pozitivna na koronavirus, ali ističe da tada 20 dana nije dolazila u dom, a suprug nije imao simptome pa se nije testirao", kaže. No, u domu je bilo pozitivnih korisnika.

Socijalna inspekcija je posjetila dom, ali nisu ustanovili ništa sporno, a vlasnica doma je novinarima izjavila kako je „zviždačica“ monstrum jer tko može objaviti takvu fotografiju te da „neće stati dok ne bude iza rešetaka“?! Na Google ocjenama nalazi se više negativnih ocjena ovog doma, iako lijepo izgleda izvana, čak do naziva – pakao za korisnike!

Takvih primjera sve je više, kao i dojava umirovljeničkim udrugama. Stoga su 2. prosinca 2020. godine, Sindikat umirovljenika Hrvatske i Nacionalni savez Treća dob uputili Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike zajedničko priopćenje kojim se traži da se svim korisnicima domova za starije hitno omogući pravo na osnovne potrebe, od njege, skrbi te telefonskih poziva njihovim obiteljima i prijateljima. Predsjednice Jasna A. Petrović i Sandra Vukušić upozoravaju na opće prošireno zanemarivanje starijih i nemoćnih osoba u obiteljskim i privatnim domovima za starije osobe, posebice u vrijeme pandemije te pozivaju na hitan sustavni nadzor. Iako je ministar Josip Aladrović obznanio kako je uvećan broj socijal-

nih inspektora te da će se bitno pooštriti uvjeti za rad privatnih i obiteljskih domova, u stvarnosti još nema poboljšanja.

Zanemareni i očajni starci

U uvjetima apsolutne izolacije te uskraćenosti redovite zdravstvene i socijalne zaštite i potpore, sve su češći primjeri da su korisnicima domova, uz kretanje, sužena prava na osobnu higijenu, redovitu prehranu, pa čak i vodu. Ono najgore je što se korisnicima, s obzirom da im je zabranjen izlazak iz domova, ugrožavaju i druga temeljna životna prava. Zarobljeni, zanemareni i očajni starci bez ikakvog društvenog nadzora, poslagani su kao sardine u svojim često prenapučenim sobama, ili čak i vezani za svoje krevete, a vode im se daje malo kako ne bi prebrzo smočili pelene.

Obje umirovljeničke udruge, nakon brojnih pristiglih informacija o zanemarivanju starijih i oštih reakcija obitelji i samih korisnika domova, ocijenile su potrebnim obratiti se direktno Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, sa zahtjevom za hitno djelovanje u domovima za starije i nemoćne te osnivanje stručnog istražnog povjerenstva koje bi sistematski ispitalo stanje u domovima, prije novih živih buktinja, samoubojstava i smrti skrivljenih nemarom. Također se zalažu za što skoriju reformu socijalne inspekcije, njezine decentralizacije i uvođenje civilnih volontera s pravom pristupa u domove.

Ovih dana je kćer Blaženka objavila fotografije preminule korisnice privatnog doma kraj Duge Rese, Bare Klarić, koja je tijekom boravka u domu, u sobici bez prozora i sa vlastitim stvarima ugaranim u kutiju ispod kreveta, spala na samo 38 kilograma težine. Plaćala je 4.500 kuna mjesečno, ali ju nitko nije hranio, a sama nije mogla. Baru su „isporučili“ natrag kćerki nakon što je inspekcija otkrila da nisu osposobljeni za skrb o nepokretnim osobama. Toliko o kvaliteti skrbi u domovima, toliko o društvenom nadzoru nad njihovim radom.

PROVJERITE IMATE LI PRAVO NA BESPLATNO DOPUNSKO! Cenzus za samca 2.047,20 kuna

Šesnaestogodišnja borba umirovljeničkih udruga za povećanje prihodovnog cenzusa za besplatno dopunsko osiguranje, u kojoj su umirovljeničke udruge organizirale brojna priopćenja, prosvjede pred Vladom, lobiranje u Saboru, službene inicijative, a Hrvatska stranka umirovljenika i peticiju, okončana je slabijim rezultatima, s obzirom da su umirovljeničke udruge tražile cenzus u visini hrvatske linije siromaštva.

Nažalost, mukotrpnim pregovorima direktno s Ministarstvom zdravstva, pa zatim i ministrom financija Marićem, te na kraju s premijerom Plenkovićem u prosincu 2019. godine, uz stalno poticanje i daljnje podsjećanje, konačno je 30. ožujka 2020. usvojen izmijenjeni Zakon o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju, kojim je prihodovni cenzus od 1. svibnja povećan na 2.000 kuna, odnosno 1.563,23 kuna (po članu obitelji).

Održali riječ

Na umirovljeničkoj sceni je nastala pobuna, jer su mnogi ustvrdili kako time nitko novi neće biti oslobođen od plaćanja dopuskog. Tome u prilog je govorila i činjenica da je još u travnju realizirano usklađivanje mirovina za 0,7 posto, pa se očekivalo da će i temeljem takvog mizernog povećanja neki novi umirovljenici izgubiti pravo na dopunsko na teret državnog proračuna.

Umirovljeničke udruge su zatražile da se na 1. sjednicu Nacionalnog vijeća stavi izvješće o primjeni izmjena Zakona i, gle čuda, pokazalo se da su u Ministarstvu zdravstva i Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje održali riječ, jer od početka godine, unatoč usklađivanju mirovina, nisu nikome uskratili već postojeće besplatno dopunsko osiguranje. Dapače, svim osiguranicima kojima je po automatizmu poslana obavijest da će izgubiti dopunsko, to je pravo u naravi zadržano.

Tako je u svibnju izvršena revizija oko 14.000 polica te je utvrđeno da gotovo 6.000 osiguranika koji su pret-

hodno izgubili to pravo, imaju pravo biti vraćeni u sustav. Tim je izmjenama Zakona, navodi članica Nacionalnog vijeća iz HZZO-a, Morana Krušarovski, oko 20.000 tisuća siromašnih osoba ostalo ili ušlo u sustav besplatnog dopuskog osiguranja.

S obzirom da su umirovljeničke udruge inzistirale da u Zakon uđe automatsko usklađivanje prihodovnog cenzusa svake godine, najkasnije do 30. studenoga, time se prati usklađivanje mirovina, tako da više nitko ne bi gubio besplatno dopunsko zato što mu je za koju kunu povećana mirovina.

Mnogi ne koriste pravo

U HZZO su održali riječ i kad je u pitanju usklađivanje cenzusa, te je 26. studenoga Upravno vijeće donijelo Odluku o usklađivanju prihodovnog cenzusa za ostvarivanje prava na plaćanje premije dopuskog zdravstvenog osiguranja iz državnog proračuna u 2021. godini. To znači da je od 1. siječnja 2021. godine cenzus za člana obitelji povišen na 1.600,12 kuna, a za samca, na 2.047,20 kuna. Tako je sigurno da od početka ove godine nadalje niti jedan umirovljenik neće zbog usklađivanja mirovina izgubiti dopunsko.

Sindikata umirovljenika i Matica umirovljenika su zadovoljne što je došlo i do benefita za dvadesetak tisuća siromašnih građana, ali i dalje inzistira da se cenzus poveća na 2.710 kuna za samca, koliko ove godine iznosi hrvatska linija siromaštva, te da se prema tom parametru redovito usklađuje. To je svakako bolje trajno rješenje, pa se treba nadati da će vlast otvoriti srce. Istina, zbudujući je i podatak da u evidencijama HZZO-a postoji 204.000 građana koji bi prema svojim primanjima mogli dobiti besplatnu policu, ali iz nepoznatog razloga to nisu učinili. Sindikat i Matica stoga planiraju pokretanje medijske kampanje, zajedno s HZZO-om, kako bi se što više zakinutih građana pozvalo ostvariti svoje pravo na dopunsko na teret državnog proračuna.

J. A. Petrović

Država uda

Luka i Marija R., konačno su dočekali svoje pune mirovine za ukupno 78 godina radnog staža i vratili se u stari rodni kraj uživati u prirodi i miru. I bilo bi tako da njihovom sinu nije nakon mučnog i dugog razvoda u kojemu je četvero djece dodijeljeno na skrb majci određen iznos uzdržavanja. Kako sin nije mogao naći posao, snaha je pokrenula sudski postupak da njegovi roditelji preuzmu teret alimentacije. Sud je presudio da moraju plaćati svaki po 600 kuna mjesečno, svaki iz svoje mjesečne mirovine. No, kako je sudski postupak potrajao, skupilo se dugovanje s kamatama, pa je Fina ovršila baku Mariju i djeda Luku. No, problem je što su umjesto po oko četiri tisuće kuna penzije odjednom počeli primati samo po tisuću kuna. Kako je to moguće?

Moguće je, jer je člankom 173. stavak 2. Ovršnog zakona predviđeno da se za trošak alimentacije može ovršiti čak tri četvrtine mirovine, pa se tako predviđa da bi ovi umirovljenici odjednom mogli preživjeti s dvije tisuće kuna. Iz dostojanstvenog života katapultirani su u bijedu. Kako je to moguće? Koji to zakon dopušta?

'Zahvala' Milanki Opačić

Još u vrijeme ministarskoga mandata Milanke Opačić u Obiteljski zakon je ugrađena obveza supsidijarnog uzdržavanja djece za bake i djedove: da rastereti sebe od eventualnih proračunskih troškova, naša brižna socijalna država propisala je mogućnost da bake i djedovi po onom roditelju koji ne plaća uzdržavanje budu sudski prisiljeni financirati alimentaciju unucima. To je s vremenom stotinjak penzionera, ionako na egzistencijalnom rubu, doslovno bacilo na prosjački štap, a neki od njih zbog svega su izgubili i vlasništvo nad jedinom nekretninom u kojoj žive. Bake i djedovi s ovim problemom već dulje vrijeme sve masovnije pohode Pravno savjetovalište Sindikata umirovljenika Hrvatske, tražeći pomoć i izlaz iz stanja koje nisu ničim skrivili.

U jednom slučaju bračni par iz Sešveta je, paradoksalno, nakon smrti sina u prometnoj nesreći po tužbi vlastite snahe dobio obvezu plaćanja alimentacije za unuke: iako djeca imaju obiteljsku mirovinu, baki se od 1.500

ra po bakama i djedovima

kuna mirovine za djecu oduzima 600 kuna, a djedu od 3.500 još 900 kuna. Drugoj baki se u ime unuka sudski ovršava pola mirovine od 2.000 kuna zbog sina koji ne ispunjava svoje roditeljske obveze, ali s njome uopće ne komunicira i živi negdje u inozemstvu. Snaha joj, k tome, ne dopušta niti viđati unuka.

Stara biblijska uzrečica po kojoj su očevi jeli kiselo grožđe, da bi tek njihovoj djeci trnuli zubi, u našem je slučaju doživjela paradoksalan obrat, a sve je počelo izmjenama Obiteljskoga zakona 2014. godine, kada je člankom 288. stavkom 2 propisano da, ako roditelj ne uzdržava maloljetno dijete, dužni su ga uzdržavati baka i djed po tom roditelju, što određuje sud. Premda se poslovično smatra da s punoljetstvom djeteta prestaje svaki prijenos zakonskih obveza s njega na roditelje, u hrvatskom slučaju ta se veza nikad ne gubi. Država u kojoj su najredovitija primanja mahom bijedne mirovine ne želi se odreći privilegije da najnezaštićenije ovrši kad god može, te im proširi odgovornost za djecu dok su oni, roditelji, živi.

Kako to rade u Europi

Pitajući se je li logično da baka do svoje smrti odgovara za obveze svojega neodgovornog ili nesposobnog, pa i mrtvog sina, umirovljeničke udruge već godinama apeliraju na državni aparat da prestane prenositi teret odgovornosti za uzdržavanje djece s države na roditelje. U većini europskih zemalja država jamči privremeno i zamjensko uzdržavanje djeteta. To vrijedi za Austriju, Estoniju, Mađarsku, Njemačku, Švedsku i Italiju. Lokalne vlasti uzdržavaju djecu u Češkoj, Danskoj i Finskoj, dok se u Latviji, Litvi, Poljskoj, Luksemburgu i Portugalu djeca uzdržavaju uz pomoć specijaliziranih fondova. Posebnom upravnom agencijom uzdržavaju se djeca u Nizozemskoj i Velikoj Britaniji.

Model koji je uvela bivša ministrica Opačić plagiran je iz nekih američkih saveznih država te nije u duhu socijalnih standarda koje promiče Europska unija. Osim što egzistencijalno ugrožava stare i siromašne, ovakvo zakonsko rješenje proizvodi i brojne emocionalne stresove u obiteljskim odnosima, budući da djecu dodatno traumatizira

osjećajem da su baš ona razlog sve brojnijih familijarnih sukoba i svađa vezanih za njihovo uzdržavanje. Zemlja koja izumire, gromko se zaklinjući u deklarativne demografske mjere, skrb o djeci ima najmanje pravo svaljivati na leđa staraca.

K tome, država se duplo zaštitila: Zakonom o privremenom uzdržavanju je propisan uvjet da za ostvarenje prava na uzdržavanje od nadležne institucije (centara za socijalnu skrb) prethodno treba podnijeti zahtjev sudu za uzdržavanje od osobe koja je dužna uzdržavati dijete, a što uključuje i bake i/ili djedove. Šokantno.

Sindikata i Matica umirovljenika uputili su stoga 17. studenoga 2020. Ministarstvu pravosuđa i uprave te Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike zahtjev za žurnom izmjenom Obiteljskog zakona i Zakona o privremenom uzdržavanju kao i Ovršnog zakona s ciljem da se zaustavi prisila po kojoj su bake i djedovi dužni plaćati uzdržavanje unucima, kada to neodgovorni roditelj iz tko zna kojeg razloga ne čini. Točnije, traže da se ta obveza za bake i djedove ukine.

Hitno osnovati alimentacijski fond

Ove umirovljeničke udruge traže donošenje učinkovitog mehanizma naplate uzdržavanja od strane roditelja, a nužnim smatraju i hitno osnivanje državnog alimentacijskog fonda koji bi

se aktivirao u slučajevima kada roditelj zbog gubitka posla ili bolesti nije u mogućnosti podmiriti financijske obveze prema djetetu, određene pravomoćnom sudskom odlukom. Tako bi se, ističu SUH i MUH, propisalo i kako bi isplaćena sredstva iz alimentacijskog fonda roditelj vratio kada pronađe posao ili ozdravi, odnosno, moglo bi ga se ovršiti u korist države.

Uvažavajući činjenicu da većina umirovljenika nije u mogućnosti od mirovina izdvajati značajnije iznose, a da pri tome ne ugrozi vlastitu egzistenciju, te uvažavajući višegodišnje inicijative Sindikata umirovljenika Hrvatske koje se odnose na obvezu uzdržavanja unuka od strane bake i djeda, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike je odgovorilo da će prijedlog promjena uzeti u obzir prilikom predlaganja zakonskih rješenja, vodeći računa prije svega o dobrobiti djeteta.

SUH i MUH naglašavaju da se slažu kako prilikom donošenja novih zakonskih rješenja za obveznike uzdržavanja treba voditi računa ne samo o materijalnoj dobrobiti djeteta, već i o emocionalnom odnosu članova obitelji, da ih se dodatno ne izlaže intenzivnom stresu, a pogotovo djecu. Situacija u kojoj jedan roditelj ne živi s djetetom dovoljno je uznemirujuća i stoga za obiteljski odnos nije poticajno kažnjavati bake i djedove, umjesto da se njeguju dobrovoljni bliski odnosi.

Jasna A. Petrović

Nasljeđivanje obiteljske mirovine u Europi

Prema posljednjim podacima HZMO-a, u Hrvatskoj postoji 216.405 korisnika obiteljskih mirovina, čija prosječna mirovina iznosi mizernih 2.089 kuna. To je gotovo 500 kuna manje od prosječne mirovine u RH (2.561 kuna) te više od 600 kuna ispod linije siromaštva (2.710 kuna). Većina, točnije 93 posto korisnika obiteljskih mirovina su žene. Podaci Državnog zavoda za statistiku kažu da siromašna svaka druga osoba starija od 65 godina koja živi sama. Smrću partnera 200 tisuća žena tako je osuđeno na životarenje i preživljavanje s malom mirovinom. I k tome, ali to je posve druga priča, nemaju pravo niti na rad uz mirovinu.

Na problem niskih obiteljskih mirovina umirovljeničke udruge već godinama ukazuju vladajućima i traže redefiniranje modela. Vlada je konačno dala zeleno svjetlo, bolje rečeno osigurala je novac iz EU, te je u novom Programu Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe na prvo mjesto stavljena rasprava o redefiniranju modela obiteljske mirovine, a imenovana je i uskoro započinje s radom Radna skupina za izradu novog modela obiteljske mirovine.

Sadašnji korisnici obiteljske mirovine primaju 70 posto iznosa mirovine preminulog. Prijedlog umirovljeničkih udruga je da preživjeli partner može birati dobiti 85 posto mirovine preminulog ili zadržati svoju mirovinu i k tome npr. 20 do 50 posto mirovine preminulog. Riječ je o modelu koji se temelji na sličnim modelima u razvijenim zemljama poput Austrije, Njemačke, Italije i susjedne Slovenije. Stoga smo odlučili provjeriti kakav model obiteljskih mirovina imaju te četiri zemlje. U Hrvatskoj tzv. obiteljsku mirovinu ostvaruje osoba koja do smrti bračnog partnera navršila 50

godina, odnosno najmanje 45 godina, ali onda čeka na početak primanja mirovine do navršene 50 godina. Umirovljeničke udruge drže da je uputno tu dob, s obzirom na produljenje životnog vijeka (osobito žena), pomaknuti na najmanje 50, odnosno 55 godina života.

Slovenski model

Uvjet za stjecanje obiteljske mirovine u Sloveniji jest da ste navršili 57 godina života u trenutku smrti partnera ili još niste navršili 57 godina, već ste navršili 52, ali ćete morati čekati do 57 godine da vam se krene isplaćivati mirovina. Kao i u Hrvatskoj, preživjeli partner ima pravo na 70 posto mirovine preminulog, međutim u Sloveniji imaju opciju izbora da zadrže vlastitu mirovinu i dobiju do 15 posto obiteljske mirovine, s tim da taj iznos ne smije prelaziti 11,7 posto minimalne (najniže) mirovinske osnovice.

Zakon također ograničava ukupan iznos isplate vlastite i dijela obiteljske mirovine, koji može iznositi najviše do starosne mirovine muškarca za 40 godina staža. Gornja granica za dobivanje dijela obiteljske mirovine iznosi 106,80 eura, a ukupna isplata vlastite i dijela obiteljske mirovine ne smije prijeći 2.135,91 euro, čime se zapravo ograničava pravo na obiteljsku mirovinu za one koji imaju visoke mirovine.

Austrijski model

U Austriji pravo na obiteljsku mirovinu na neograničeno vrijeme ima osoba koja je s preminulim imala dijete ili bila najmanje 10 godina u braku/partnerskoj vezi, a ako ispuni te uvjete u mirovinu može već sa 35 godina života. U suprotnom, obiteljska mirovina je ograničena na dvije i pol godine. Austrijanci su se zaštitili od prijevara, pa tako u slučaju da je preminuli već primao mirovinu u trenutku sklapanja braka, preživjeli će pravo na obiteljsku mirovinu ostvariti samo ako je brak trajao najmanje 3 godine, s tim da razlika između supružnika nije veća od 20 godina, zatim ako je razlika od 20 do 25 godina brak je morao trajati najmanje 5 godina, a ako je iznad 25 godina razlika brak je morao trajati najmanje 10 godina. Time se štiti starije od prijevara.

Preživjeli ima pravo na svoju mirovinu

i onu preminuloga u rasponu od 0 do 60 posto, ako zbroj obje mirovine nije veći od 2.031 euro i to na temelju posebne formule u kojoj se gledaju prihodi obaju supružnika u posljednje dvije godine prije smrti (iznimno četiri godine, ako je preminuli bio nesposoban za rad zbog bolesti ili nezaposlen u zadnje dvije godine).

Formula je sljedeća: $70 - (30 \times (\text{mirovina preživjelog/mirovina preminulog}))$. Primjerice, da su oba supružnika primala identičan iznos, primjerice 1.000 eura, tada bi rezultat formule bio $70 - (30 \times (1.000/1.000)) = 70 - 30 = 40$. Preživjeli supružnik bi dakle dobio 40 posto mirovine preminulog.

Njemački model

Pravo na obiteljsku mirovinu u Njemačkoj od 2012. godine imaju osobe starije od 45 godina, s tim da će se postupno do 2029. godine ta granica podići na 47 godina, zatim osobe koje su u brinu o djetetu do navršene 18. godine života i osobe smanjene sposobnosti za rad. U tim slučajevima preživjeli partner dobiva 55 posto mirovine preminulog, bez obzira prima li ili ne vlastitu mirovinu.

Talijanski model

I Talijani mogu uz zadržavanje vlastite dobiti i do 60 posto mirovine preminulog partnera. Točan iznos ovisi o visini dohotka preživjelog. U slučaju da preživjeli ima godišnje prihode tripud veće od godišnje minimalne mirovine, tada se od utvrđenog iznosa obiteljske mirovine (od 60 posto preminulog) ta mirovina umanjuje za još 25 posto. Ako su mu prihodi četiri puta veći, tada se iznos umanjuje za 40 posto, a ako su veći od pet puta tada se iznos umanjuje za 50 posto.

Kada bi taj model prenijeli na Hrvatsku, i zamijenili minimalnu mirovinu koja ne postoji u našoj zemlji, s najnižom mirovinom koja u ovom trenutku za 15 godina staža iznosi 1.041,30 kuna, tada bi primjerice osoba koja ima tripud veće prihode od najniže mirovine (3.123,90 kuna mjesečno) od preminulog supružnika koji je imao npr. 2.500 kuna mirovinu dodatno dobila 1.125 kuna mirovine. Naime, 60 posto od 2.500 kuna iznosi 1.500 kuna, a taj bi se iznos umanjio još za 25 posto. Ovaj model ima potencijala za biti primijenjen u Hrvatskoj.

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske

Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb

Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202

E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: 5. BOJA, Odra, 10020 Novi Zagreb

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br.

532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilo SUH-a je, kao

proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet,

oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica

www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice

3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

Hrvatska već sada može uvesti univerzalni temeljni dohodak

Zamislite situaciju u kojoj ama baš svaka osoba u Hrvatskoj ima osigurane prihode, odnosno, bez obzira na dob, jesu li zaposleni ili ne, dobivaju određeni iznos novca za podmirenje osnovnih životnih potreba od države. Ta ideja o univerzalnom temeljnom dohotku je stara desetljećima, koju su razvili strani teoretičari, s ciljem osiguranja blagostanja svim stanovnicima, bez iznimke.

Dakako, on bi svakako najviše pomogao nezaposlenima i umirovljenicima da prebrode razdoblje krize. Je li moguće uvesti takav jedan novi sustav u Hrvatskoj i svijetu upitali smo dr. sc. Paula Stubbsa, stručnjaka iz Ekonomskog instituta u Zagrebu.

► **Pandemija koronavirusa usmjerila je misli čovječanstva na solidarnost i zajedništvo, ali je uzrokovala i veliku ekonomsku krizu, zbog čega se učestalije ponovno pojavljuju pozivi na uvođenje univerzalnog temeljnog dohotka (UTD) kao osnove socijalne sigurnosti za svakog stanovnika. Riječ je o ideji utopijskog socijalizma još iz 19. stoljeća kad se tragalo za idealnim društvom. Da li je uvođenje UTD-a doista utopija u današnje vrijeme?**

Ako bismo citirali pokojnog znanstvenika Erika Olina Wrighta, mogli bi reći da je sada vrijeme za zamišljanje pravih utopija za novo normalno. Za mene, pandemija je rezultat brutalnog ekonomskog sustava koji zanemaruje međusobnu povezanost ljudskog, životinjskog i prirodnog svijeta. Na neki način to je logičan rezultat nekontroliranog produktivizma i ekstraktivizma, odnosno stvaranje onoga što nam nije potrebno i uzimanje stvari koje nisu naše. Po meni, debate oko UTD-a su zapravo rasprave o tome što 'rad' znači u 21. stoljeću i o tome mogu li se društva organizirati na temelju bitno drugačijih vrijednosti od onih koji trenutno vladaju.

► **Da li smatrate da je ova zdravstvena i ekonomska kriza otvorila vrata za uvođenje socijalnih inovacija ili smatrate da će doći do atavističkog gušenja bilo kakve solidarnosti i borbe za preživljavanje?**

Prijetimo se toga da je ekonomska kriza 2007. – 2008. dovela do brutalnih politika štednje u obliku rezova u javnom zdravstvu i sustavu socijalne zaštite, što je najviše pogodilo djecu, starije, te osobe s invaliditetom. Mnogo puta ove godine smo slušali pozive na solidarnost i zajedništvo, međutim velika je razlika između kompenzacije tvrtkama zbog izgubljenog prometa i osiguravanja običnim ljudima onoga što im je potrebno kako bi preživjeli ova teška vremena. Isto tako, o

solidarnosti na lokalnoj razini, poput zgrade, kvarta, mjesta, sela, ili slične zajednice, čujemo vrlo malo. Kritično je da se ovakav oblik zajedništva potiče i promovira u vremenu kada postoji stvaran osjećaj da je 'svatko za sebe'. Nadalje, pozivi političara na 'osobnu odgovornost' mi zvuče kao dorađenija verzija (krivo protumačenog) Darwinizma kroz 'preživljavanja najsposobnijih' i zanemarivanja starijih i osoba sa zdravstvenim poteškoćama.

Paradoks lijevih i desnih

► **Zanimljivo je kako se za UTD u svijetu zalažu i stranke lijeve i desne opcije. Ljevica ga gleda kao socijalni dodatak institucijama socijalne države, zdravstvu, obrazovanju i mirovinama, dok desnici UTD odgovara ako bi zamijenio te postojeće socijalne mjere i to na način da one na kraju koštaju manje, odnosno da se smanje porezi na kapital.**

Točno – a uz to postoje i skupine i na ljevici i na desnici koje se protive UTD-u, isto tako iz potpuno drukčijih razloga. Po meni, UTD *per se* nije dovoljan, davanje određene svote novca svima neće samo po sebi stvoriti kvalitetne javne usluge, nego će puno vjerojatnije stvoriti privatno, komodificirano tržište socijalne skrbi i usluge gdje će oni koji mogu platiti dobiti više. Često čujem argumente koji u suštini govore da 'UTD nije oblik socijalne politike'. Za mene postoji veliko neshvaćanje socijalne politike ako se na nju gleda kao da se samo radi o novčanim transferima i najsiromašnijima, a ne o stvaranju javnog dobra u obliku univerzalne socijalne države. Moj pogled na UTD je povezan s perspektivom zelene ljevice, ali smatram da ako neće doći do revolucije, i neće, onda prave promjene moraju proizaći iz stvaranja neke vrste konsenzusa, ili barem kroz potporu više društvenih skupina.

Mislim da je najbolji argument za uvođenje UTD-a kroz stvaranje novog društvenog ugovora koji bi reagirao na trenutnu situaciju. Naime, sada vidimo da se stari socijalni ugovor potpuno raspao, stvarajući nove društvene rizike poput prekarosti, nejednakosti, stresa, dugova, dugotrajne nezaposlenosti, klimatskih promjena, itd. UTD je temelj onog što profesor Guy Standing naziva 'socijalno državljanstvo', gdje svi imaju svoje mjesto u društvu.

► **U svijetu i Hrvatskoj financijske i neoliberalne interesne skupine zagovaraju privatizaciju zdravstva i postupnu privatizaciju javnog mirovinskog stupa. Jesu li javno zdravstvo i javni mirovinski stup na neki način pretpostavke univerzalnog temeljnog dohotka?**

Naravno! Dok je javno zdravstvo s kvalitetnim uslugama koje je dostupno svima i besplatno na razini korištenja usluge kritično, smatram da je dekomodifikacija javnih usluga generalno važna – ono što se u zeleno-lijevoj perspektivi zove 'zajedničkim dobrom' (eng. 'commons'). Uz zdravstvo, u tu kategoriju bih uvrstio obrazovanje, socijalnu zaštitu, stanovanje, javni prijevoz, vodu, energiju, Internet, rekreaciju, prehranu, kulturu, čak i više. Ove usluge i dobra bi, ako ne besplatni, trebali barem biti redistribuirani. Naime, pristup ne bi trebao ovisiti samo o mogućnosti plaćanja.

Što se tiče mirovinskog sustava, kao rezultat ideja i aktivnosti Svjetske Banke i MMF-a miješani sustav javnog i privatnog je postala norma, s tim da javni dio sustava sve više i više postaje temeljen na principima tržišta umjesto solidarnosti među ge-

neracijama i društvenim klasama. Ovdje bih istaknuo razliku između sustava mirovina koje su u javnom vlasništvu i kojima se upravlja na demokratski način, te fondova na državnoj razini koji mogu biti pod utjecajem različitih interesnih skupina.

Smanjiti ilegalne transakcije

► **Da li je istina da bi UTD mogao zaživjeti jedino u bogatim i naprednim zemljama, dok slabije razvijene nemaju financijskih mogućnosti za uvođenje. Da li ga je moguće uvesti u Hrvatskoj?**

Mislim da argumenti koji se temelje na stupnju razvoja zemlje ili češće bogatstvu, odnosno razini BDP-a, nisu od pomoći u tim raspravama jer su to sve slaba mjerila životnog standarda i blagostanja. Možda bi trebalo prilagođivati razine olakšica na temelju troška, no UTD je prijedlog koji se može uvesti bilo gdje, po meni najviše ovisno o političkoj volji. Proširenje fiskalne baze je ključno za uvođenje UTD. To je moguće učiniti kroz unaprjeđenje porezne politike, uključujući poreze na iskorištavanje prirodnih resursa, smanjivanjem količine ilegalnih financijskih transakcija, smanjenjem potrošnje u vojne svrhe, te stavljanjem većeg naglaska na redistribuciju. Zapravo, najveća prepreka UTD-u je u društvima gdje ne postoji jedinstveni sustav identifikacije svih građana. Kako imamo OIB, Hrvatska nema taj problem.

► **Neke zemlje poput Finske, Kanade, SAD-a su uvele eksperimentalni i ograničeni temeljni dohodak, kojim su samo određene skupine, primjerice nezaposleni, dobivali novac. Ljudi su tako financijski neopterećeno mogli riskirati s pokretanjem svojih biznisa, prihvaćati slabije plaćene poslove. Iako se prema prvim rezultatima nisu dogodile promjene po statusu povećanja zaposlenja, što su neki kritizirali, drugi su pak istaknuli kako je život bez stresa oko preživljavanja zapravo pomogao tim skupinama i društvu u cjelini i da se zbog toga treba nastaviti s takvim eksperimentima.**

Ovdje se radi o dva povezana pitanja. Jedno se odnosi na eksperimente, a drugo na razvodnjavanje UTD-a pri čemu on postaje kategorijsko davanje ili je čak temeljen na procjeni/testu sredstava (eng. means-test) korisnika. Nema ništa nužno loše u tome - dapače, univerzalni dječji dohodci bi, na primjer, mogli biti jako dobra mjera socijalne politike. Međutim, nije univerzalan u smislu da svima osigurava dohodak. Postoji još veći problem s eksperimentima gdje je cilj saznati kako se mijenja ponašanje ljudi kada primaju neku verziju UTD-a ili kad se to veže uz određene kriterije.

Neki od eksperimenata s kojim sam upoznat su koristili nešto što se zove 'nasumične kontrolirane probe' (eng. 'random controlled trials'), gdje se UTD tretirao poput cjepiva, pa se očekivalo da će se moći uspoređivati rezultati onih koji ga dobivaju i onih koji su primili placebo. Ovdje postoje etički problemi, ali još važnije, ponašanje društva je drugačije te na njega utječe mnogo stvari. Manji eksperiment u Indiji za kojeg znam je isplaćivao ekvivalent od samo \$4 mjesečno odraslima i \$2 djeci, što je, bez obzira na malu svotu, omogućilo odraslima da donose bolje, manje iskorištavajuće odluke vezano za zapošljavanje, lakše dugoročno planiraju, uvode raznolikiju i kvalitetniju prehranu, manje se zadužuju, redovitije uzimaju lijekove, te su generalno imali veći osjećaj sigurnosti.

Nacionalna naknada preniska

► **Smatrate li da UTD treba organizirati na razini gradova, regija, država ili je zapravo glavna težnja postići to na npr. europskoj ili čak i globalnoj razini? Trebaju li ga svi građani primati ili samo određene skupine, npr.**

umirovljenici, i trebaju li se razlikovati iznosi po skupinama? Kako to operativno izvesti? Dakako, ne mogu sve države imati identične iznose, ali mogu imati iste parametre. Što smatrate, koji bi to bio parametar? Neki navode minimalnu plaću, neki liniju siromaštva.

Često govorim studentima da je država u isto vrijeme prevelika i premala kako bi bila središte rasprava o socijalnoj politici. Smatram kako bi uvođenje UTD-a na različitim nivoima bilo moguće. Postoje određene rasprave na razini EU, doduše bojim se da nedostatak nadležnosti EU-a u tom području znači da to neće biti stvaran UTD. Lokalni programi bi mogli, pogotovo ako rezultiraju pozitivnim promjenama, potaknuti druge lokalne jedinice na slične programe, ali i u isto vrijeme dovesti do migracije u takva mjesta.

Apsolutno je moguće uvesti neke vrste temeljnog dohotka ciljanog na određene skupine, no ako to nije početak nečemu više univerzalnom mislim da to ne možemo zvati UTD-om. Što se tiče razina i parametra, postoji problemi s korištenjem i linije siromaštva, gdje ona postoji, i minimalnom plaćom. Bolje bi možda bilo saznati osnovne potrebe. Nadalje, jako je važno da se UTD daje individualnim osobama. Međutim, možda bi se moglo uvesti ograničenje na razini kućanstva jer troškovi osnovnih potreba recimo osmeročlanog kućanstva nisu osam puta veći od jedne osobe koja živi sama.

► **I Hrvatska će od 1. siječnja 2021. godine imati novi socijalni „eksperiment“, naime oko 20 tisuća osoba starijih od 65 godina u Hrvatskoj koje nisu stekle uvjete za mirovinu primat će nacionalnu naknadu za starije osobe u iznosu od 800 kuna, te za razliku od zajamčene minimalne naknade za dobivanje ove pomoći se ne gleda imovinski, već samo prihodovni cenzus. Smatrate li to dobrom odlukom?**

Ova ideja je po prvi put predložena malo prije financijske krize 2007. - 2008. Važno je naglasiti da u ovu skupinu spadaju uglavnom žene koje su radile u poljoprivredi za vlastite potrebe veći dio života. To je jedna jako dobra ideja jer ne želite da ljudi moraju prodavati svoje zemljišne posjede kako bi imali dohodak, te ne želite da moraju ići u Centar za socijalnu skrb kako bi primali socijalne naknade. Naravno, treba naglasiti da je svota od 800 kn mjesečno preniska.

► **U našoj zemlji dominira velika nejednakost, odnosno postoje privilegirane i manje privilegirane skupine, donose se porezni i drugi posebni zakoni koji stvaraju taj jaz. Smatrate li da bi uvođenje UTD-a predmnijevalo i uvođenje jednog drugog/novog ekonomskog i društvenog okvira?**

U Hrvatskoj je potrebno više istraživanja o pitanjima nejednakosti koje proizlaze iz faktora koji nisu vezani uz rad, poput bogatstva, vlasništva, prilika, blagostanja, društvene mobilnosti, te pristup uslugama. Sustav progresivnog oporezivanja je presudan te UTD mora biti dio paketa radikalnih mjera koje uključuju poreznu reformu, poboljšanje dostupnosti javnih usluga, te ujednačavanje životnih prilika. Za osobe u radno sposobnoj dobi, UTD je kritičan u poboljšanju odnosa rada i odmora, te postavljanja pitanja zašto je toliko rada, pogotovo vezano uz brigu i skrb, neplaćeno. Za starije osobe, UTD je potreban, no nedovoljan za uživanje u određenoj razini sigurnosti nakon radnog vijeka. Ja iznosim tvrdnju da je UTD jedino koristan ako pridonosi novom osjećaju obostrane brige, reciprocnosti, te uvažavanju potreba drugih.

**Igor Knežević
Jasna A. Petrović**

Od 1. siječnja 2021. na snazi Zakon o nacionalnoj naknadi za starije osobe

Nacionalna naknada za starije osobe je novčano primanje za starije osobe koje se ostvaruje na način i pod uvjetima propisanim Zakonom o nacionalnoj naknadi za starije osobe. **Pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe može ostvariti hrvatski državljanin s navršениh 65 godina života i dugogodišnjim prebivalištem u Hrvatskoj** (u neprekidnom trajanju od 20 godina neposredno prije podnošenja zahtjeva) ako ispunjava sljedeće uvjete:

1. da nije korisnik mirovine niti osiguranik u obveznom mirovinskom osiguranju,
2. da korisniku i/ili njegovom kućanstvu prihod ostvaren u prethodnoj kalendarskoj godini po članu kućanstva mjesečno ne prelazi utvrđeni iznos nacionalne naknade (800,00kn/mjesečno),
3. da nije korisnik prava na zajamčenu minimalnu naknadu prema propisima o socijalnoj skrbi,
4. da nema priznato pravo na uslugu smještaja prema propisima o socijalnoj skrbi,
5. da nije kao primatelj uzdržavanja sklopio ugovor o dosmrtnom uzdržavanju ili ugovor o doživotnom uzdržavanju.

Iznimno, pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe moći će ostvariti i korisnik mirovine čija mirovina iznosi manje od propisanog cenzusa, a u tom će slučaju isplata mirovine biti obustavljena. Druga iznimka odnosi se na korisnika zajamčene minimalne naknade, koji će, uz ispunjene uvjete također moći ostvariti pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe, pod uvjetom da se utvrdi prestanak prava na zajamčenu minimalnu naknadu.

Zahtjev se od 15. prosinca 2020. može predati osobno u **područnoj službi/uredu HZMO-a** prema prebivalištu, podnositelja, preporučeno poštom ili elektroničkim putem u sustavu e-Građani. **Tiskanica zahtjeva** za priznanje prava na nacionalnu naknadu za starije osobe dostupna je na internetskoj stranici HZMO-a i u sustavu e-Građani, a može se i kupiti u prodavaonicama Narodnih novina. Pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe pripada od dana podnošenja urednog zahtjeva, ako su ispunjeni uvjeti za stjecanje ovog prava. Korisniku mirovine pravo

Potvrde HZMO-a dostupne u svim poštanskim uredima

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i Hrvatska pošta novim pilot-projektom šire suradnju, a korisnici, osim predaje zahtjeva, u poštanskim uredima, bez naknade, mogu zatražiti i preuzeti:

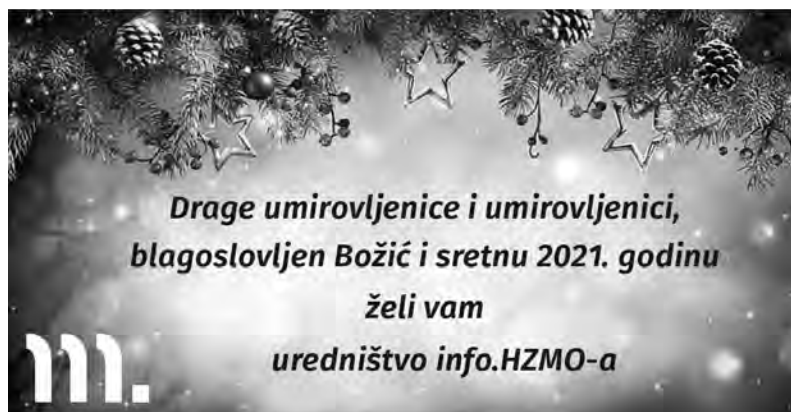
- potvrdu o podacima o stažu i plaći
- obavijest o ostvarenom drugom dohotku
- potvrdu o korištenju prava iz mirovinskog osiguranja
- potvrdu o isplaćenom doplatku za djecu.

Za podnošenje zahtjeva za izdavanje potvrda u poštanskim uredima treba predočiti osobnu iskaznicu ili putovnicu, a zahtjev se može podnijeti osobno u bilo kojem poštanskom uredu, neovisno o mjestu prebivališta.

na nacionalnu naknadu za starije osobe pripada od prvog dana nakon obustave isplate mirovine iz obveznog mirovinskog osiguranja u RH i inozemstvu. Korisniku zajamčene minimalne naknade pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe pripada od prvoga dana nakon prestanka prava na zajamčenu minimalnu naknadu.

Nacionalna naknada za starije osobe osobno je pravo korisnika i **ne može se prenijeti na drugu osobu niti naslijediti** - iznosi isplaćeni nakon smrti korisnika pripadaju državnom proračunu Republike Hrvatske. Također, nacionalna naknada za starije osobe **ne može biti predmet ovrhe ili osiguranja**. Korisnik prava na nacionalnu naknadu za starije osobe dužan je u roku od 15 dana prijaviti HZMO-u svaku promjenu nastalu u osobnim ili stvarnim okolnostima koja utječe na navedeno pravo i na korištenje prava. U slučaju promjene u uvjetima, pravo se gubi s danom te promjene.

Nacionalna naknada za starije osobe od 1. siječnja 2021. **iznosi 800,00 kuna mjesečno** i isplaćuje ju HZMO preko poslovnih banaka. Nacionalna naknada za starije osobe utvrđuje se u mjesečnim svotama i isplaćuje u tekućem mjesecu za protekli mjesec. Sredstva potrebna za isplatu osiguravaju se u državnom proračunu Republike Hrvatske.

1 244 239

korisnika mirovina

1 544 378

osiguranika

143 276

korisnika doplatka za djecu

KORISNICI MIROVINA - isplata u studenome 2020.

Vrste mirovina	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	501 430	2.765,98 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	36 846	3.694,46 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	83 777	2.438,38 kn
Prijevremena starosna mirovina	203 310	2.660,22 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	337	2.893,22 kn
Invalidska mirovina	108 415	2.083,13 kn
Obiteljska mirovina	216 405	2.089,46 kn
UKUPNO - ZOMO	1 150 520	2.561,62 kn

Korisnici koji su u 2020. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO	Broj korisnika	Prosječna netomirovina
Starosna mirovina	19 892	2.583,11 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	4 708	3.451,33 kn
Prijevremena starosna mirovina	6 505	2.788,19 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	22	2.695,09 kn
Invalidska mirovina	1 782	1.930,51 kn
Obiteljska mirovina	8 229	2.184,84 kn
UKUPNO	41 138	2.607,03 kn

Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	105 690	3.914,17 kn
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	203 061	3.580,65 kn
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO	266 920	1.723,58 kn
Korisnici najviše mirovine prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 756	7.206,17 kn

Ukupan broj osiguranika	1 544 378
Ukupan broj korisnika mirovine	1 244 239
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika	1:1,24
Prosječna netoplaća u Republici Hrvatskoj za rujun 2020.	6.747,00 kn
Prosječna starosna mirovina ZOMO korisnika koji su pravo na mirovinu ostvarili u 2020. godini	2.583,11 kn
Korisnici mirovina - muškarci (46,09%)	573 522
Korisnici mirovina - žene (53,91%)	670 717
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	72 godina
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2020. godini - ZOMO	31 godina
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2020. godini - ZOMO	64 godine
Procjena potrebnih sredstva za isplatu mirovina i mirovinskih primanja	3.555.000.000 kn

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U PROSINCU 2020.

NOVOSTI

U OBVEZNOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

UPRAVNO VIJEĆE HZZO-a

Dana 26. studenog 2020. godine održana je 12. izvanredna sjednica Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO) na kojoj je donesena Odluka o usklađivanju prihodovnog cenzusa za ostvarivanje prava na plaćanje premije dopunskog zdravstvenog osiguranja iz državnog proračuna u 2021. godini (u daljnjem tekstu: Odluka).

Utvrđen prihodovni cenzus u dopunskom zdravstvenom osiguranju za 2021. godinu

Za ostvarivanje prava na plaćanje premije dopunskog zdravstvenog osiguranja iz državnog proračuna u 2021. godini Odlukom Upravnog vijeća HZZO-a utvrđeni su sljedeći prihodovni cenzusi:

- **1.600,12 kuna** po članu obitelji te
- **2.047,20 kuna** za osiguranika samca mjesečno

Slijedom navedenoga, a na temelju usklađenja s promjenama prosječnog indeksa potrošačkih cijena i promjenama prosječne bruto plaće zaposlenih u Republici Hrvatskoj u 2020. godini pravo na plaćanje premije dopunskoga zdravstvenog osiguranja iz državnog proračuna u 2021. godini ostvaruju:

- osigurane osobe HZZO-a ako im ukupan prihod u prethodnoj kalendarskoj godini, iska-

zan po članu obitelji, mjesečno nije veći od 1.600,12 kuna.

- osigurane osobe HZZO-a - samci ako im prihod u prethodnoj kalendarskoj godini nije veći od 2.047,20 kuna mjesečno.

Naime, Zakonom o izmjenama i dopuni Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju („Narodne novine“, broj 53/20.), koji je stupio na snagu 31. travnja 2020. godine, izmijenjen je članak 14.b Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju („Narodne novine“, broj 85/06., 150/08. i 71/10.), koji propisuje prihodovni cenzus za ostvarivanje prava na plaćanje premije dopunskoga zdravstvenog osiguranja iz sredstava državnog proračuna, na način da osigurane osobe HZZO-a ostvaruju to pravo ako im prihodovni cenzus mjesečno po članu obitelji ne prelazi 1.563,23 kuna, odnosno ako se radi o osiguraniku samcu kojem prihodovni cenzus mjesečno ne prelazi 2.000,00 kuna.

Prije navedenih zakonskih izmjena prihodovni cenzus je bio utvrđen po članu obitelji u visini 45,59% proračunske osnovice, odnosno 1.516,32 kuna, a za osiguranika – samca u visini 58,31% proračunske osnovice, odnosno 1.939,39 kuna.

Sukladno Zakonu o izmjenama i dopuni Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju prihodovni cenzus više nije utvrđen u fiksnom iznosu već se isti povećava svake kalendarske godine prema stopi povećanja prihodovnog cenzusa koja se utvrđuje tako da se zbroji stopa promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena u prethodnoj godini u odnosu na godinu koja joj prethodi i stopa promjene prosječne bruto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u prethodnoj godini u odnosu na godinu koja joj prethodi, i to:

- ako je udio stope promjene prosječnog

IZ SADRŽAJA:

- Održana 12. izvanredna sjednica Upravnog vijeća HZZO-a
- Utvrđen prihodovni cenzus u dopunskom zdravstvenom osiguranju za 2021.

indeksa potrošačkih cijena u zbroju stopa manji ili jednak 50%, stopa usklađivanja prihodovnog cenzusa određuje se tako da se zbroji 30% stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena i 70% stope promjene prosječne bruto plaće ili

- ako je udio stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena u zbroju stopa veći od 50%, stopa usklađivanja prihodovnog cenzusa određuje se tako da se zbroji 70% stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena i 30% stope promjene prosječne bruto plaće.

Odluku o usklađivanju prihodovnog cenzusa sukladno zakonskom ovlaštenju donosi Upravno vijeće HZZO-a na temelju podataka Državnog zavoda za statistiku, najkasnije do 30. studenog tekuće godine za sljedeću godinu.

NOVA E-MAIL ADRESA ZA OSIGURANE OSOBE

Ministarstvo zdravstva i HZZO zaprimaju sve učestalije prigovore osiguranih osoba na otežano ostvarivanje zdravstvene zaštite u ordinacijama izabranih doktora primarne zdravstvene zaštite zbog nemogućnosti uspostave kontakta s ordinacijama osobno, putem telefona, elektronskom poštom ili na druge načine.

Zbog navedenog HZZO je uspostavio novu e-mail adresu zovem.doktora@hzzo.hr na koju osigurane osobe mogu poslati svoj prigovor.

U prigovoru je potrebno navesti osobne podatke (ime i prezime, OIB i telefon za kontakt) te ime i prezime izabranog doktora na kojeg se osigurana osoba žali.

Bez navedenih podataka HZZO nije u mogućnosti postupiti, odnosno stupiti u kontakt s doktorom primarne zdravstvene zaštite i pomoći u žurnom rješavanju problema koji osigurana osoba ima.

POZIVNI CENTAR U MINISTARSTVU ZDRAVSTVA

► Broj Pozivnog centra: 01 460 76 99

Svaki pacijent zaslužuje najbolju moguću zdravstvenu skrb, bez obzira na okolnosti. Pandemija koronavirusa nije iznimka i ne oslobađa nas od odgovornosti. Ona je ozbiljan test kojeg mogu položiti samo najspremniji.

Upravo se tom mišlju vodilo Ministarstvo zdravstva koje je donijelo odluku o uspostavi i radu Pozivnog centra za osiguranje zdravstvene zaštite onkoloških pacijenata u bolnicama za vrijeme pandemije, a počeo je s radom 13. studenoga 2020. godine u 8 sati ujutro.

„Suočavamo se s jednom od najvećih globalnih pandemija, kakvu svijet ne pamti gotovo jedno stoljeće. No, to nas ne oslobađa odgovornosti

za uspješno funkcioniranje zdravstvenog sustava, na svim razinama. Upravo iz tog razloga odlučili smo uspostaviti Pozivni centar koji će biti prijeko potrebna poveznica pacijenata s koordinatorima u bolnicama i HZZO-u. Ponosni smo što smo uspjeli u vrlo kratkom roku mobilizirati naše volontere, zaposlenike, studente medicine i učiniti sve tehničke pripreme kako bi svaki pacijent imao zdravstvenu skrb koju zaslužuje“, izjavio je ministar Vili Beroš.

Pozivni centar bit će dostupan za kontaktiranje 24 sata dnevno, na način da će radnim danom od 8,00 – 16,00 sati na zaprimljene pozive odgovarati direktno osobe u pozivnom centru, a pozivi zaprimljeni izvan tog vremena tonski će se snimati, evidentirati i na njih povratno odgovarati u najkraćem mogućem roku.

Osobe zadužene za rad u Pozivnom centru za onkološke bolesnike će na temelju zaprimljenog poziva kontaktirati koordinate u bolničkim zdravstvenim ustanovama i HZZO-u zadužene za osiguranje potrebne zdravstvene zaštite onkološkim pacijentima.

Osim osiguranja zdravstvene zaštite onkološkim pacijentima, pozivni centar će na isti način osigurati zdravstvenu zaštitu pacijentima koji su imali dodijeljen termin za zdravstvenu uslugu ili bolničko liječenje u Kliničkoj bolnici Dubrava.

U prvih nekoliko dana funkcioniranja pozivnog centra u Ministarstvu zdravstva primljeno je više od 1.200 poziva pacijenata koji trebaju termine za dijagnostičke ili kontrolne preglede, medicinske zahvate i druge zdravstvene usluge.

Najveći broj poziva, preko 92%, odnosi se na bolesnike Kliničke bolnice Dubrava koji su imali ranije zakazane termine prije nego što je Klinička bolnica Dubrava postala primarni intenzivističko-respiratorni centar.

Svim tim pacijentima bit će osigurani termini za preglede i zahvate, potvrđeno je od strane ravnatelja svih bolnica u Zagrebu na sastanku održanom 16. studenog 2020. godine s ministrom zdravstva prof. Vilijem Berošem. Sastanku su nazočili prof. Ivica Lukšić, ravnatelj KB Dubrava, prof. Ante Čorušić, ravnatelj KBC Rebra, prof.dr.sc. Mario Zovak, ravnatelj KB Seštara Milosrdnica, prof.dr.sc. Mario Starešinić, ravnatelj KB Merkur, prof.dr.sc. Mladen Bušić, ravnatelj KB Sveti Duh, ravnatelj HZZO-a Lucijan Vukelić, dr. med. spec. te pročelnik Gradskog ureda za zdravstvo Grada Zagreba dr.sc. Vjekoslav Jeleč.

Svi ravnatelji bolnica izvijestili su ministra zdravstva da su povećali kapacitete u svojim ustanovama za pacijente iz Kliničke bolnice Dubrava, a Gradski ured za zdravstvo osposobljava dodatne polikliničke ambulante u domovima zdravlja Grada Zagreba. HZZO je, prema riječima njegova ravnatelja, povećao prioritete liste za naručivanje pacijenata, a riješen je i problem preuzimanja posebno skupih lijekova.

(Izvor: Ministarstvo zdravstva)

- Nova e-mail adresa za osigurane osobe

- Uspostavljen Pozivni centar za onkološke bolesnike

APLIKACIJA „STOP COVID-19“ FUNKCIONIRA I PREKOGRANIČNO

Uspostavljena je prekogranična razmjena podataka hrvatske aplikacije Stop COVID-19 sa službenim aplikacijama drugih zemalja članica EU.

To je rezultat odluka i preporuka Europske komisije te tehničkih i sigurnosnih zahtjeva Mreže za e-zdravstvo i drugih europskih tijela.

Time je Hrvatska postala sedma po redu zemlja EU, uz Dansku, Njemačku, Irsku, Italiju, Latviju i Španjolsku, koja putem federacijskog pristupnika (European Federation Gateway Service) razmjenjuje „zaražene ključeve“ i tako omogućuje anonimno obavještanje inozemnih kontakata o postojanju rizika od zaraze bolesti COVID-19.

Instaliranjem aplikacije, uz uključivanje postavke za prekograničnu razmjenu podataka, osigurat ćete da obavijest o izloženosti dobijete i u slučaju putovanja u inozemstvo ili interakcije s korisnicima drugih ovlaštenih COVID-19 mobilnih aplikacija u Hrvatskoj.

Prekogranična razmjena podataka među nacionalnim mobilnim aplikacijama za praćenje kontakata definirana je Provedbenom odlukom Komisije (EU) 2020/1023 od 15. srpnja 2020. godine.

Što više ljudi koristi aplikaciju, to je vjerojatniji pozitivan učinak na borbu protiv virusa i bolje će se moći ocijeniti njezinu učinkovitost.

Svaka uspješna notifikacija znači potencijalno spašen život. Stopa preuzimanja u EU-u trenutačno je od 1% do 38% stanovništva, ovisno o državi članici. No čak i pri niskoj upotrebi, moguće je napraviti razliku: istraživači kažu da na 15% može imati značajan utjecaj na širenje i smrtnost. Zbog toga se svi koji imaju dostupnu aplikaciju potiču da je instaliraju i da je koriste kako bi obavijestili druge nakon pozitivnog rezultata na test.

Većina javnozdravstvenih tijela u EU-u razvila je aplikaciju za praćenje kontakata i upozoravanje u borbi protiv koronavirusa. Aplikacije vas obavješćuju ako postoji rizik da ste u po-

sljednjih 14 dana bili izloženi virusu, neovisno o tome imate li simptome. Zatim ćete dobiti odgovarajući zdravstveni savjet. Na taj se način pridonosi naporima da se širenje virusa svede na najmanju moguću mjeru i ubrza povratak u normalan život u EU-u. Osim toga, ako u ranoj fazi dobijete upozorenje, možete se brzo testirati i podvrgnuti potrebnom liječenju te smanjiti rizik od ozbiljnih zdravstvenih posljedica.

Aplikacije za praćenje i upozoravanje dio su paketa mjera za sprečavanje širenja virusa, zajedno s higijenskim mjerama kao što su pranje ruku, održavanje fizičke distance i svakodnevna upotreba maski za lice.

(Više informacija možete pronaći na poveznici: https://www.koronavirus.hr/UserDocslmages//Dokumenti//Koronavirus__EUov_interoperabilni_pristupnik_za_aplikacije_za_pra_enje_....pdf)

- Aplikacija Stop COVID-19 funkcioniira i prekogranično

- Aplikacija kao mjera sprječavanja širenja virusa

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija
Margaretska 3, 10000 ZAGREB
www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.
Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

Ignoriranje umirovljenika

Sabor je 27. studenog 2020. godine izglasao Zakon o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona kojim je riješen tek mali dio problema ovršenih, i zapravo su izvršene samo kozmetičke promjene, kojima se u doba pandemije neće spriječiti gospodarska i egzistencijalna katastrofa koja prijete hrvatskim građanima, a osobito onim najugroženijima – starijim osobama i umirovljenicima. Vlada se pohvalila kako će se novim zakonom putem digitalizacije ubrzati postupak ovršivanja i smanjiti troškovi provedbe ovrha putem elektroničkog obrasca koji će putem aplikacije dodjeljivati javnim bilježnicima. Bravo. No, je li to dovoljno?

Smanjit će se i troškovi postupka, jer više neće biti troška izdavanja potvrde o pravomoćnosti i ovršnosti. Ona se više ne bi izdavala na zahtjev ovrhovoditelja, već će je izdavati javni bilježnik u roku 15 dana od isteka roka za prigovor ovršenika. Time su umjesto traženog prebacivanja ovršnih postupaka sa bilježnika na sudove, ovi dobili još više ingerencija!

Dobro je, međutim, što se uveo institut prethodne obavijesti, koju će dužniku upućivati javni bilježnici, te će dužnik dobiti rok od 15 dana za podmirenje svoje obveze.

Deložacije se neće provoditi od 1. studenog do 1. travnja, a povećava se i iznos glavnice za koju se ovrha nad nekretninom ne može pokrenuti s 20.000 kuna na 40.000 kuna. Krug primanja izuzetih od ovrhe proširuje se i na božićnice, uskrsnice, regres i ostale novčane prigodne nagrade, kao i na naknadu za topli obrok. I to je u svemu to, necjelovito, štetno i parcijalno rješenje stanja s ovrhama.

Prije donošenja zakona, SUH i MUH su na javno savjetovanje, Vladi i medijima poslali svoje prijedloge, kojim bi se spriječila humanitarna katastrofa starijih osoba, no Vlada nijedan prijedlog nije uzela u obzir! Zatražili su da se ovršenim građanima omogući prvo isplata glavnice duga, a tek onda kamata, jer u protivnom nikada neće otplatiti dug, pošto neprekidno raste. Predložili su također da se kao univerzalna granica ispod koje se neće provoditi ovršivanje plaće ili mirovine uvede hrvatska linija siromaštva koja sada iznosi 2.710 kuna.

Vrlo važno je i da se spriječi ovršivanje više od jedne četvrtine mirovina baka i djedova, koji moraju plaćati alimentaciju za svoje unuke, kao i sprječavanje ovršivanja cijele mirovine onim starijim građanima koji su nagovoreni od strane lihvarskih subjekata

osobno potpisati da im se temeljem izjave mirovina usteže do punog iznosa.

Očekuje se i zakonsko reguliranje rada agencija za naplatu potraživanja jer njihovo postupanje narušava privatnost i dostojanstvo te dovodi do psihičkih smetnji; primjerice agencije su i za vrijeme moratorija „napadale“ ovršenike da podmire dugovanja. A iseljavanje starijih osoba iz jedinog doma treba zaustaviti ne samo u zimskim mjesecima, već presuda o iseljavanju treba biti strogo individualizirana te onemogućena bez osiguravanja zamjenskog smještaja od strane lokalne zajednice.

Iako je Vlada imala dovoljno vremena za pripremu i donošenje jedne humanije i koherentnije politike vezano za pitanje ovrha, učinila je vrlo malo. Hrvatski umirovljenici s prosječnom mirovinom od 2.561 kunu da bi preživjeli jednostavno se moraju zadužiti, zbog čega i ne čudi podatak da se mjesečno obavi oko 24 tisuće ovrha na mirovinama, koje su gotovo ravne smrtnoj presudi tim ljudima. Istina, situacija se čini bolja jer je 2011. godine bilo čak 41.000 ovrha na mirovinama mjesečno. No, da li se samo dio njih „preselilo“ u rubriku mjesečnih ustega iz mirovina kojih je sada 330.000, ostaje otvoreno pitanje. Šteta da niti jedan prijedlog umirovljeničkih udruga nije uvažen, a niti je Ministarstvo pravosuđa i uprave pokazalo temeljnu demokratsku vrlinu, a to je da odgovore na upućene im dopise i inicijative.

I.K.

DUBROVAČKO- NERETVANSKA ŽUPANIJA

Svim umirovljenicama i umirovljenicima Dubrovačko-neretvanske županije i cijele Lijepe naše želim

*blagoslovljen Božić i sretnu Novu 2021. godinu!
Župan Dubrovačko-neretvanske županije
Nikola Dobrosavić*

*BLAGOŠLOVLJEN I SRETAN BOŽIĆ,
UZ OBILJE ZDRAVLJA U
NOVOJ 2021. GODINI!*

*OPĆINA RUGVIČA
OPĆINSKI NAČELNIK
MATO ČIČAK, dipl. ing.*

USPJELI SMO!

Domovi spašeni od privatizacije

Veliki uspjeh ostvarile su umirovljeničke udruge, Sindikat umirovljenika i Matica umirovljenika Hrvatske, koji su se nakon dugogodišnje borbe i pisanja bezbroj inicijativa i zahtjeva Vladi RH izborile da se vlasništvo nad društvenim domovima za starije osobe prenese na županije, koje su od 2001. imale samo osnivačka prava. Naime, Vlada je na sjednici 12. studenog 2020. donijela zaključak kojim se zadužuje Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike da u suradnji s HZMO-om uredi zemljišnoknjižno stanje na nekretninama koje koriste javne ustanove, domovi za starije i nemoćne osobe, u cilju prijenosa vlasništva na tim nekretninama s HZMO na jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave kao osnivače domova za starije i nemoćne osobe.

Ono što je bitno naglasiti je da će se to uraditi besplatno, što je bila glavna točka prijepora svih ovih godina, kada je HZMO odbijao zahtjeve jedinica lokalne i područne samouprave za besplatnim prijenosom vlasništva, te je predlagao uspostavu zakupnog odnosa pa čak i kupoprodaju. Postojala je samo jedna iznimka, Dom za starije i nemoćne Knin, kada je Upravno vijeće Zavoda u ožujku 2017. prenijelo vlasništvo na Dom, a

vrijednost zgrade je bila procijenjena na 12.790.000 kuna, a s ciljem da bi se putem europskih fondova pribavila sredstva za renoviranje i proširenje kapaciteta. No, nevjerojatno je da je na isti takav zahtjev, s jednakim obrazloženjem, odbijen zahtjev pulskog doma „Alfredo Štiglic“, te im je Zavod čak pokušao nametnuti najamninu od 35.000 kuna mjesečno!

Razum je na kraju ipak pobijedio, te će se vlasništvo nad 31 nekretninom za starije (koje su u vlasništvu, suvlasništvu ili se treba utvrditi vlasništvo HZMO-a) prebaciti na županije. Ukupna tržišna vrijednost objekata koji su u vlasništvu (suvlasništvu) Zavoda iznosi 1.531.467.000,00 kuna, a 4 od 5 nekretnina za koje se još utvrđuje vlasništvo procijenjeno je na 204.880.000,00 kuna, dakle sveukupna procijenjena tržišna vrijednost tih nekretnina iznosi 1.736.347.000,00 kuna.

Ovom odlukom Vlade domovi će se zaštititi od moguće nekontrolirane privatizacije i prenamjene, unaprijedit će se životi korisnika te će se omogućiti proširivanje kapaciteta domova, što je vrlo bitno s obzirom da je Hrvatska među najgorim zemljama u EU po pokrivenosti populacije starijih od 65 godina krevetima u institucionalnom smještaju.

I.K.

SPAS ZA SIROMAŠNE STARIJE OSOBE

Kreće nacionalna naknada

S prvom danom 2021. godine na snagu stupa Zakon o nacionalnoj naknadi kojim će na tisuće starijih osoba starijih od 65 godina koji nisu ostvarili uvjete za mirovinu, dobiti 800 kuna mjesečne naknade. Treba naglasiti da je riječ većinom o ženama, i to iz ruralnih krajeva, koje zbog neprijavljenog

nje 65 godina i prebivalište u Republici Hrvatskoj u neprekidnom trajanju od 20 godina prije podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava.

Također, dodatni uvjet je da osoba mora živjeti u kućanstvu u kojem su prihodi po članu obitelji niži od 800 kuna mjesečno. Dakle, ako bračni par ima

jednu mirovinu višu od 1.600 kuna, ne ostvaruju pravo na ovu naknadu.

Svi koji mogu ostvariti to pravo moraju predati zahtjev i dokumentaciju neposredno u najbližu područnu službu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje ili je poslati preporučeno poštom. Što se tiče

zahtjeva, riječ je o tiskanici u kojoj se unose osnovne informacije o podnositelju zahtjeva i njegovom kućanstvu, ali i podatci o prihodima kućanstva, a bit će uskoro dostupna u Narodnim novinama i na mrežnim stranicama HZMO-a. U slučaju da je osoba korisnik zajamčene minimalne naknade iz sustava socijalne skrbi ili je primatelj dosmrtnog ili doživotnog uzdržavanja,

nema pravo na nacionalnu naknadu.

U prvoj godini primjene zakona oko 19.700 korisnika/ca će primati naknadu od 800 kuna, dok su procjene da će u 2022. godini taj broj narasti na 21.500. U prvoj godini troškovi isplate će iznositi oko 132 milijuna kuna, a 2022. narasti na 182 milijuna, no važno je naglasiti da će se financirati iz općih prihoda državnog proračuna, a ne iz mirovinskog fonda.

Nažalost, zbog prvotnog naziva „nacionalna mirovina“ u javnosti se stvorila zabluda pa su mnogi umirovljenici tu socijalnu potporu doživjeli kao otimačinu iz mirovinskog fonda za neradnike. Zbog toga su umirovljeničke udruge i inzistirale da se prvotni prijedlog naziva promijeni u sadašnji naziv nacionalna naknada. Taj prijedlog je prošao, ali ne i važan zahtjev da se nacionalna mirovina dostavlja poštom, što je još potrebnije u doba pandemijske krize. Tako će stari/ce iz zabačenih krajeva morati pronalaziti načine kako da dođu do banke i podignu naknadu.

Važno je istaknuti i da će se iznos od 800 kuna usklađivati prema stopi promjene indeksa potrošačkih cijena jednom godišnje, počevši od 1. siječnja 2022. godine, što znači da će taj iznos rasti u skladu sa stopom inflacije.

I. Knežević

rada u poljoprivredi i domaćinstvu ili dugotrajne nezaposlenosti nisu uspjele ostvariti pravo na mirovinu. Ta naknada isplaćivat će se u tekućem mjesecu za protekli mjesec, što znači da će prva isplata biti u veljači 2021. godine za mjesec siječanj.

Opći uvjeti za ostvarivanje prava na nacionalnu naknadu su hrvatsko državljanstvo, starosna dob od najma-

Ubio suprugu iz samilosti?

Velik interes i raspravu pratitelja SUH-ove tematske Facebook stranice Pokret protiv siromaštva starijih osoba izazvala je vijest iz Njemačke, gdje je 92-godišnji umirovljenik Julius S. za ubojstvo godinu dana mlađe supruge Margarethe s kojom je živio 70 godina dobio dvije godine zatvora - uvjetno. Dakle, uopće neće u zatvor, osim ako ne ponovi djelo, te će morati platiti 10 tisuća eura u humanitarne svrhe. Sudac je u obrazloženju izjavio kako gledajući zakonski se to mora smatrati ubojstvom, ali i da u njemu nije bilo zlobe, nego je to napravio u navodnom interesu preminule supruge i u skladu s ranijom odlukom koju je par donio.

Julius je ženi dao tablete za spavanje kako ne bi bila pri svijesti i shvatila što se događa. Sjeli su na krevet i popili čašu vina, upalio je svijeće i pokrio je dekom, te ju je kasnije ugušio. Mrtvozornik je utvrdio da je to bila brza i bezbolna smrt. Nakon toga je Julius pokušao samoubojstvo s fenom u kadi, ali nije uspio.

„Mi smo bili nerazdvojni, među nama je vladao nevjerovatan sklad. Poštovali smo jedno drugo, odlučili smo sve raditi zajedno. Zbog toga više nisam mogao podnijeti i gledati ju kako pati“, svjedočio je umirovljenik.

Na našu objavu na Facebooku i pitanje slažu li se s presudom dobili smo zaista puno komentara i krenula je rasprava. Tako je Stoja Budiša Vuknić iz Osijeka napisala da je teško bilo što komentirati, da odobrava i ne odobrava postupak muža, dodavši kako je čovjek vjerojatno bio u bezizlaznoj situaciji, prestar da bi brinuo o njoj, a sama nije mogla brinuti o sebi. No, s druge strane gledano tko to ima pravo da ti oduzme život iako njezin život više nije bio život, zapitala se.

Ivanka Luetić Boban je napisala „To se zove ubojstvo“, a Marina Golub (Zagreb) joj je na to odgovorila „to se zove ljubav“ te „Ja bih voljela da to meni netko napravi da ne mučim ni sebe ni tu osobu“. Sanja Pupić Vurilj (Split) je to nazvala također ubojstvom iz milosrđa: „Ubojstvo je svakako. Zamislite u svim patnjama smrt gušenjem. Koliko god bilo teško skrbiti o bolesnoj osobi 'skratiti joj muke' gušenjem zdrav um ne

može. Ubio iz ljubavi? Iz ljubavi se ne ubija, napisala je Sanja.

Lelia Popović (Sesvete) je pak napisala: „Meni je to u redu. Iz ljubavi možeš ubiti osobu koju voliš zato da joj skратиš neizdržive bolove pogotovo ako su se ranije tako dogovorili. Neka se zove kako se zove, ali to je milosrđe.“ Snježana Hrvat (Zagreb) joj je odgovorila da „nitko nije gospodar ničijeg života pa nema pravo ubiti nikoga pa niti sebe. Toliko je dementnih ljudi na svijetu. Zar bi ih trebalo sve ubiti iz milosrđa. Kakav je to dogovor da se voljenu osobu ubije kad dođe u teško stanje?“, upitala je Snježana.

Kao i kod „običnih ljudi“, i komentari i mišljenja stručnjaka i psihologa u ovakvim situacijama u svijetu razlikuju se od osobe do osobe. Za mišljenje smo upitali i našu Biserku Budigam, psihologinju u Psihološkom savjetovaštu SUH-a koja je 10 godina radila kao volonterka u palijativi, obilazeći umiruće bolesnike

„Ne podržavam nikakvo ubojstvo, ali mogu shvatiti čin ovog čovjeka. Ako su se doista supružnici dogovorili i ako je sve bilo kako kažu muž i sudac, uzimajući u obzir i godine, onda kazna nije preblaga. Nije ju svirepo ubio, već ju je pripremio, dao joj je tablete da ne osjeti strahotu gušenja, znači da je mislio na nju i da mu je bilo teško. Nije patila dugo, u miru su se razišli, u ljubavi. Što ga je natjeralo na takav čin? Nije lako gledati patnju voljene osobe, a možda je imao i bojazan što će biti s njom ako on umre prije nje, da li će se itko brinuti o njoj.

Ipak, ostaje etičko pitanje nije li to ipak sebičan čin kojim je suprug htio prekinuti svoju patnju života uz dementnu suprugu. Podsjetimo se riječi pjesnika Oscara Wildea, kako nije sebičnost živjeti onako kako želiš, već zahtijevati od drugih da žive (ili umru) kako ti želiš. Mi smo ipak protiv ovakvog ubojstva iz samilosti? A vi?

Igor Knežević

KREMATORIJ RADI PUNOM PAROM

Nikad više umrlih u Zagrebu

Svima onima koji koronu i dalje ne shvaćaju ozbiljno ili se pozivaju na izjave da smrtnost u Hrvatskoj nije ništa veća nego prošle godine, pravu istinu dao je izvještaj Gradskih groblja Zagreb, u kojem je potvrđeno da je u studenom ove godine broj pokojnika u odnosu na studeni prošle godine porastao za gotovo 30 posto. No, za početak budimo do kraja jasni.

Promatrajući korona razdoblje od ožujka, kada je službeno proglašena epidemija bolesti, broj umrlih do listopada je porastao za 2,8 posto, što je u odnosu na isto razdoblje prethodne godine 941 više umrlih. U listopadu 2020. broj umrlih u odnosu na isti mjesec prethodne godine porastao je za 5,8%, odnosno bilo je 253 umrlih više. Državni zavod za statistiku još nema podatke za studeni, no s obzirom na veliku smrtnost u tom mjesecu od korone, brojke mrtvih i porast će biti puno viši.

Međutim, okvirne brojke za Zagreb za studeni imamo na temelju izvještaja Gradskih groblja. U studenom je tako organiziran ispraćaj 1.141 pokojnika, bitno više nego prethodne godine, kad ih je bilo 882. Kremirano je, pak, najviše pokojnika u povijesti Krematorija, čak 671 pokojnik, dok je godinu ranije u istom mjesecu bilo 28 posto manje, 484. Ljudi se žale na predugo čekanje za kremiranje pokojnika, zbog čega su uvedeni dodatni termini za ispraćaje na grobljima Mirogoj i Miroševac. Primjerice, dnevno je na ta dva groblja bilo pet do sedam ispraćaja, a sada ih je maksimalnih 11, a s prosječnih osam ispraćaja na Krematoriju broj je narastao na 14, te su uvedeni i subotama.

Zbog porasta zahtjeva za kremiranjem pokojnika nabavili su i novu kremacijsku peć koja je koštala preko dva i pol milijuna kuna. I onda neki i dalje tvrde kako je korona izmišljotina.

I.K

Raste svijest o jazu u mirovinama i plaćama

Jasna A. Petrović

Završna konferencija EU projekta „Jednaka prava - jednake plaće - jednake mirovine“ održana je 24. studenog 2020. godine online putem i to u mjesecu u kojem se obilježava i Dan jednakih plaća. Ove godine taj je dan bio 10. studenog, od kada se simbolično računa da u prosjeku žene, za razliku od muških kolega, do kraja godine više ne primaju plaću.

Projekt se provodio od 1. listopada 2018. do 31. prosinca 2020. godine, a putem istraživanja i analiza dobivena su nova znanja kojima se teži boljem razumijevanju uzroka i posljedica jaza u plaćama i mirovinama. U projektu je aktivno sudjelovao i Sindikat umirovljenika Hrvatske. Uz edukacijski program, kreirani su i standardi i mjere za smanjivanje jaza u plaćama i mirovinama.

Konferenciju je otvorila pravobraniteljica za ravnopravnost spolova i nositeljica projekta Višnja Ljubičić, koja je kazala kako prosječni jaz u plaćama iznosi 12,74 posto, te je prema Državnom zavodu za statistiku prosječni jaz u mirovinama 21,08 posto. Ti se podaci, međutim, ne poklapaju s podacima Eurostata, gdje je npr. 2019. zabilježen rodni jaz u mirovinama od čak 29,7 posto.

Pozitivne mjere

Ljubičić je naglasila kako je potrebno uvoditi pozitivne mjere poput promicanja rodno uravnotežene strukture zaposlenika u cilju uklanjanja horizontalne i vertikalne segregacije, odnosno uvoditi rodne kvote u praksama zapošljavanja, prilikom

napredovanja te povećanja plaća u dominantno ženskim zanimanjima. Trebalo bi uvesti i očev dopust, unaprjeđenje sustava roditeljskog dopusta i kreiranje politika s ciljem ravnopravnog angažiranja očeva u roditeljstvu i osiguranje međuresornog pristupa. Pravobraniteljica je izradila smjernice/Nacrt zakonodavnog okvira o mogućim standardima, pozitivnim mjerama i akcijama za postizanje rodne ravnopravnosti na tržištu rada i u mirovinskom sustavu s ciljem smanjivanja rizika siromaštva za žene koje će biti publicirane do kraja provedbe projekta.

Na konferenciji je sudjelovao i Ministar rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Josip Aladrović koji je istaknuo kako prema Eurostatovim podacima, Hrvatska po pitanju jaza u plaćama stoji mnogo bolje od europskog prosjeka. Zbog pandemije koronavirusa došlo je do otpuštanja ljudi na svjetskoj razini, što će vjerojatno imati negativan učinak na rodno uvjetovanu razliku u plaćama, kazao je ministar, dodavši kako se otpuštanje u slabije plaćenim sektorima, poput tekstilne industrije, gdje je ionako prisutna određena nesigurnost u smislu manjih prihoda i ugovora na određeno, tiču upravo žena koje dominantno rade u toj industriji.

Rodni aspekt razlike

Ministar znanosti i obrazovanja Radovan Fuchs istaknuo je kako istraživanja pokazuju kako postoji statistička razlika u primanjima žena i muškaraca, a uzrok tome može biti veća zastupljenost žena na hijerarhijski nižim i manje plaćenim poslovima. Uz to, žene rade vremenski više i imaju više prekida rada zbog roditeljskog

Magnus Berge
„Muškarci primaju veće plaće i mirovine od žena“

i roditeljskog dopusta te je veća vjerojatnost da će odabrati rad sa skraćenim ili fleksibilnim radnim vremenom kako bi pomirile posao i privatne obaveze. Zato

Luca Visentini
„Europska konfederacija sindikata pozdravlja projekt u kojem sudjeluje Sindikat umirovljenika Hrvatske“

je nužno razbijati stereotipe i podjele na tradicionalno muške i ženske poslove i zanimanja te osmišljavati mehanizme koji će ženama omogućiti usklađivanje privatnog i poslovnog života, poručio je Fuchs, dodavši da su jednake mogućnosti na tržištu rada ključna pretpostavka za razvoj društva.

Riječ su dobili i partneri na projektu. Predsjednica SUH-a Jasna A. Petrović, koja je tijekom projekta napisala vrlo koristan priručnik „Model kolektivnog ugovora - rodni aspekt kolektivnog pregovaranja“, iznijela je najnovije podatke o rodnom jazu u mirovinama u EU i Hrvatskoj. Tako je na dan 30. rujna 2020. prosječna mirovina (bez međunarodnih ugovora) iznosila 2.872,27 kuna. Žene su u prosjeku primale 2.610,90 kuna, a muškarci 3.245,36 kuna, što znači da rodni jaz u toj kategoriji mirovina iznosi 19,55 posto. No, to nije realna brojka, jer su u računici isključeni upravo umirovljenici prema posebnim propisima, među kojima ima samo 27,9% žena, a prosječna je mirovina gotovo dvostruko veća od „obične“, te zato jer su uključeni i umirovljenici koji su mlađi od 65 godina.

Zanimljiva predstava

Glavni indikator relativne vrijednosti mirovina i njezine financijske moći je udjel prosječne mirovine u neto plaći, koji je u Hrvatskoj najniži od svih zemalja u okruženju, te dru-

gi u EU, a iznosi 37,95 posto, što je porazno, zaključila je Petrović. Na konferenciji su govorili i predstavnici ostalih partnerskih organizacija na projektu. Josip Šipić iz Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu iznio je rezultate nekoliko istraživanja prema kojima su ispitanici prepoznali da neravnopravnost na tržištu rada dovodi i do jaza u mirovinama. Anamarija Tkalčec, koordinatorica Centra za edukaciju, savjetovanje i istraživanje pričala je o uspješnoj provedbi edukativnih radionica „Ravnopravnost za

Agostino Siciliano
„O rodnom jazu u mirovinama govori se tek u novije vrijeme“

sve“, održanih u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku, čime se podigla svijest o rodnom jazu u plaćama i mirovinama, a Tkalčec je izradila i priručnik za edukaciju o rodnom jazu u plaćama i mirovinama.

Hildegard Van Hove, koordinatorica u Institutu za ravnopravnost muškaraca i žena iz Belgije prezentirala je situaciju s jazom u plaćama i mirovinama u toj zemlji. Projekt su podržali i članovi međunarodnih institucija i organizacija, Tena Šimonović Einwalter, zamjenica pučke pravobraniteljice i čelnica Izvršnog odbora Equinet-a, Magnus Berge, viši specijalist Međunarodne organizacije rada (Ured za Srednju i Istočnu Europu), Luca Visentini, glavni tajnik Europske konfederacije sindikata te Agostino Siciliano, glavni tajnik Europske federacije umirovljenika i starijih osoba.

Konferencija je završila zanimljivom online predstavom „Spriječiti, a ne liječiti“ u kojoj se na dramatičan, ali i pomalo komičan način iznosi problem jaza u mirovinama između muškaraca i žena. Predstavu je režirao Mario Kovač, a za dramaturgiju i tekst je bila zadužena Petra Radin, dok su glumci/ce bile/i Branka Cvitković, Dušan Gojić, Gordana Gadžić i Mario Kovač.

međunarodna suradnja

IZVRŠNI ODBOR FERPA-E

Sramota je biti siromašan

Izvršni odbor FERPA/Europske federacije za umirovljenike i starije osobe održan je putem internetskog prijenosa 25. i 26. studenoga 2020. zoom konferencijom u čijem radu je sudjelovalo 73 predstavnika sindikata umirovljenika iz dvadesetak europskih zemalja. Nakon uvodne riječi generalnog tajnika Agostina Siciliana, koji je detaljno izvijestio o zajedničkim inicijativama i dopisima, najčešće zajedno sa generalnim tajnikom ETUC/Europske konfederacije sindikata Lucom Visentinijem, kao i pristiglim odgovorima čelnika svih europskih čelnih tijela.

Svi su s punom odgovornošću prihvatili potrebu snaženja sustava zdravstvenih i socijalnih usluga za starije osobe kao najranjiviju populaciju u doba pandemije Covid-19. Istina, naglasili su, iako su dugo prije pandemije stari bili ranjiva kategorija, sada su i životno ugroženi. Kroz ovo vrijeme se osobito iskazalo koliko su u državama Europske unije slabi i neadekvatni sustavi dugoročne skrbi za starije.

FERPA stoga podržava ETUC u naporima da promiče načelo br. 14 Europskog socijalnog stupa (ESS) o minimalnom dohotku, kojim se naglašava kako „svaka osoba koja nema dovoljno sredstava ima pravo na primjereni minimalni dohodak kojim se omogućuje dostojanstven život u svim njegovim fazama te pravo djelotvornog pristupa dobrima i uslugama kojima se takav život omogućuje. Za one koji mogu raditi minimalni bi dohodak trebalo kombinirati s poticajima za (ponovno) uključivanje na tržište rada“.

FERPA je naglasila kako taj minimalni dohodak treba, dakle, uključiti svakoga, neovisno o spolu, dobi ili drugim značajkama, pa bi tako uz pitanje europskog zajedničkog modela minimalne plaće, trebalo razviti i zajednički model minimalne mirovine, što bi bilo u skladu s 15. načelom socijalnog stupa kojim se naglašava da „sve starije osobe imaju pravo na resurse koji im osiguravaju dostojanstven život“.

Iz ovoga je vidljivo kako je pan-

demija ojačala sklonost egalitarizmu u temeljnim načelima država blagostanja. Razumljivo je da životni standard i kriterij siromaštva dramatično varira između siromašnih i bogatih zemalja, npr. između Norveške gdje je standard živjeti u trokrevetnom stanu s bogatom opremljenošću, a u Bugarskoj jesti i spavati u maloj jedinstvenoj prostoriji, sa zajedničkim toaletnim prostorijama u hodniku. Nitko ne misli kako treba definirati zajedničke parametre siromaštva, već nejednakost koja ima svoj društvenu vizuru, pa je tako sramota biti siromašan, biti neuspješan i manje vrijedan od drugih.

Nejednakost donosi hijerarhiju u socijalnim odnosima. Vertikalna nejednakost dohotka, bogatstva i moći je temeljna, a horizontalne nejednakosti poput onih temeljem etniciteta, roda, dobi, rase, seksualne orijentacije ili invalidnosti, kao već iskušane, postaju manje bitne. Takva različitost rađa socijalne distance, kult statusa, superiornost i inferiornost, proizvođači dalje predrasude i diskriminaciju, ali i lako mjerljive vrijednosti pojedinca ili skupine. Ako, primjerice, u Hrvatskoj prosječna mirovina iznosi samo 38 posto prosječne plaće, onda je to vrijednost umirovljenika na radnika. Takve vertikalne razlike se preslikavaju i na zdravlje, socijalnu koheziju, socijalnu mobilnost, obrazovne mogućnosti, blagostanje djece itd.

Izvršni odbor FERPA-e je zaključno odlučio formirati sedam radnih skupina koje će razraditi programe u stanovanju, siromaštvu, javnom i privatnom mirovinskom sustavu, zdravlju i dugoročnoj skrbi, međugeneracijskoj solidarnosti, energetskom siromaštvu i poreznim politikama u odnosu na stare. U proljeće se planira u Budimpešti održati uživo tematska konferencija na kojoj će se razraditi strategije i politike spram starih. Predstavnica Sindikata umirovljenika Jasna A. Petrović, članica Izvršnog odbora, vrlo je aktivno sudjelovala u dvodnevnoj raspravi, s brojnim prijedlozima osobito glede potrebe zajedničkog djelovanja aktivnih i umirovljenih radnika.

POVJERENIŠTVO SUH-A ZAGREB

Četiri uspješne godine

U dvorani Radničkog doma u Zagrebu 11. prosinca 2020. održana je Izvještajno-izborna skupština Povjereništva SUH-a Zagreb. Unatoč pandemiji koronavirusa prisutni su bili svi delegati 17 aktivnih podružnica u gradu Zagrebu. Dosadašnja predsjednica Biserka Budigam pozdravila je sve okupljene na početku te istaknula kako je zadovoljna radom Povjereništva u protekle četiri godine. Održana je i minuta šutnje za sve preminule članove.

Okupljenima se obratila i predsjednica SUH-a Jasna Petrović koja je naglasila da je unatoč teškim pandemijskim uvjetima SUH uspio odraditi jako puno u ovoj godini, nabrojivši brojne inicijative koje je uputio ministarstvima i Vladi, a veliki uspjeh je što se izborio da se vlasništvo nad domovima za starije prebaci sa HZMO-a na županije, jer je riječ o oko dvije i pol milijarde kuna vrijednosti nekretnina, čime će se omogućiti proširenje kapaciteta tih domova. Također, nakon dugotrajne borbe umirovljeničkih

udruga, povećan je cenzus za besplatno dopunsko zdravstveno osiguranje te je uvedena nacionalna naknada za starije osobe koje nisu ispunile uvjete za mirovinu, a u tijeku su i pregovori s Vladom putem Nacionalnog vijeća o redefiniranju obiteljske mirovine. Svih tih uspjeha ne bi bilo bez Biserke Budigam, koja je kao potpredsjednica SUH-a bila od izuzetne pomoći, a nastavit će taj posao do izborne skupštine SUH-a.

Najvažnija točka skupštine bio je izbor novog vodstva. Za predsjednika Povjereništva velikom većinom izabran je Stevo Živčić iz podružnice Studentski grad, koji je dobio 15 glasova delegata, dok je protukandidat Željko Orlović dobio dva. Vesna Bečić jednoglasno je izabrana za zamjenicu predsjednika.

Povjereništvo je jednoglasno podržalo kandidaturu Ante Kuprešaka za novog predsjednika SUH-a na izornoj skupštini koja će se održati na proljeće, zatim Snježane Živčić za članicu Predsjedništva SUH-a, te

Vesne Bečić za potpredsjednicu SUH-a za regiju Sjever.

Na kraju sjednice Biserka Budigam je kazala: „Svi ste mi u dobrom sjećanju ostali, nadam se da ću i ja vama ostati u dobrim uspomena. Ako je nekad bilo nekih stresnih i napetih situacija ispričavam se. Želim vam svima puno uspjeha“. Svi delegati dobili su prigodne poklone na kraju te je uslijedila zakuska.

Igor Knežević

PODSLJEME **Novo, staro vodstvo**

Podružnica SUH-a Podsljeme održala je Izvještajno-izbornu skupštinu 1. prosinca 2020. telefonskim putem. Članovi su jednoglasno usvojili sve

prijedloge i materijale. Jednoglasno je prihvaćen i prijedlog kandidata za novo rukovodstvo podružnice, te je ono ostalo isto. Predsjednik je i dalje Ivan Ročić,

potpredsjednik Josip Kovačić, tajnica Ljiljana Putak, blagajnik Patalen Stjepan, član predsjedništva Stjepan Horvatić, predsjednica Nadzornog odbora Darinka Kršić, članovi Nadzornog odbora Mirko Cebić i Ivan Pilatuš.

KOZARI BOK I PUTEVI **Važnost besplatne pravne pomoći**

Sindikatski u mirovljenika Hrvatske je 11. studenog 2020. proveo četvrto dežurstvo u novoosnovanoj podružnici SUH-a Kozari bok i putevi za sve zainteresirane starije osobe i umirovljenike u sklopu projekta Grada Zagreba „Putujuće pravno savjetovalište“, kojeg su vodili pravnici iz Pravnog savjetovališta SUH-a Ante Kuprešak i Sunčica Polovina Jurca. Na radionici se okupilo dvadeset osoba, a odmah u uvodu predsjednica novoosnovane podružnice Zinka Mujezinović naglasila je važnost besplatne

pravne pomoći i njezine dostupnosti svima.

Uvodni dio kao i kod svih radionica iz tog ciklusa usmjeren je na poticanje sudionika na raspravu i postavljanje pitanja koje muče njih i njihove najbliže – prijatelje, susjede, poznanike. Od mnogobrojnih pitanja valja istaknuti pitanje opoziva oporuke, nemogućnost potraživanja prava na nužni dio kod sklapanja ugovora o doživotnom uzdržavanju te dokazivanje izvanbračne zajednice. Dežurstvo je završilo uz prigodnu zakusku i druženje.

DONJA DUBRAVA **Dokazivanje izvanbračne zajednice**

Peto, ujedno i posljednje dežurstvo u sklopu projekta Grada Zagreba „Putujuće pravno savjetovalište“, održano je 13. studenog u podružnici Donja Dubrava. Zbog eskalacije pandemije koronavirusa okupio se manji broj od uobičajenog

na radionicama, tek desetak umirovljenika i starijih osoba. Predsjednica podružnice Albina Benčec dodatno je poticala raspravu među okupljenima, uz suradnju s pravnim savjetnicima SUH-a.

Osobito je vladalo zanimanje oko dokazivanja izvanbračne zajednice, a na pitanja iz te teme detaljno je odgovarao pravnik Ante Kuprešak. Dežurstvo je završilo uz ugodnu zakusku i druženje te poziv za još radionica, druženja i aktivnosti koji starijim osobama i umirovljenicima nedostaju u ovim kriznim vremenima. Svih pet dežurstava koji su bili predviđeni projektom bili su pun pogodak, jer su umirovljenici i starije osobe u zagrebačkim podružnicama SUH-a dobili odgovore na brojna pitanja i pravne dileme, kao i savjete koje će moći prenositi dalje svojim prijateljima.

Zbog Covida u bolnici

Unatoč stvarno teškim uvjetima krize zbog pandemije, Udruga SUH Dugo Selo ipak je skupila snage i 21. studenog 2020. podijelila svojim članovima čak tonu jabuka te prigodne kalendare za sljedeću godinu te tako održala obećanje o darivanju svojih članova. Čak 200 članova dobilo je pakiranje od po pet kilograma jabuka koje su kupljene u OPG-u u mjestu Lipovec kod Ivanićgrada. Zbog dugogodišnje dobre suradnje jabuke su s PDV-om platili samo četiri kune po kilogramu, a kupnju jabuka Udruga je sama financirala.

Koliko ozbiljna može biti zaraza koronavirusom na svojoj koži je osjetio i predsjednik Udruge Milivoj Marić, koji se zarazio u listopadu te odležao devet dana s upalom pluća u bolnici Fran Mihajević. Zanimljivo je da je Marić imao simptome u ponedjeljak 5. listopada zbog čega se otišao testirati, no test

je bio negativan. Poslali su ga kući, no u subotu u 2:30 ujutro se probudio osjećajući se loše, te su ga poslali u bolnicu Dubrava gdje je testiran pozitivan na koronavirus. No, poslan je kući jer nije imao teške simptome. No, u ponedjeljak 12. listopada stanje mu se skroz pogoršalo te je završio u bolnici Fran Mihajević. Srećom, sve je na kraju završilo dobro, a iz bolnice su ga, uz njegov pristanak, poslali kući iako mu upala pluća još nije prošla, ali s obzirom da se osjećao puno bolje nije htio zauzimati krevet težim slučajevima. Mile, svaka čast!

I.K.

VRBOVEC Zlatku drugi mandat

Zlatko Hrzić i dalje vodit će vrbovečku podružnicu SUH-a i u drugom mandatu. Tako su 3. studenog 2020. odlučili članove ove udruge dopisnim glasovanjem, u skladu s novonastalom epidemiološkom situacijom u zemlji. Za potpredsjednicu je izabrana Milica Drvenkar, tajnica je Ana Baranašić. Izabrano je i petočlano Predsjedništvo u koje su ušli Nediljko Perica, Branka Tretinjak, Stjepan Kelečić, Ivan Čegec i Ivan Mlinarić, te Nadzorni odbor. Blagajnica Podružnice je Mi-

lena Bastašić. Podružnica danas okuplja više od 260 članova, koji vrijeme ispunjavaju redovitim druženjima u društvenim i sportskim aktivnostima. Osim toga, njihove vrijedne članice godinama aktivno sudjeluju na manifestaciji Kaj su jeli naši stari, gdje redovito odnose nagrade za svoje kulinarsko umijeće. Prije godinu dana Podružnica je pokrenula i rad svoga pjevačkog zbora koji se, nažalost, zbog pandemije još nije predstavio članstvu i Vrbovčanima.

RUGVICA Božićnica i mandarine

Lijepa vijesti stižu nam iz Rugvice gdje je tamošnja općina, poznata po brizi za umirovljenike i starije osobe, donijela odluku da se umirovljenicima čija mirovina ne prelazi 3.000 kuna, kao i korisnicima socijalne pomoći u 2020. godini isplati božićnica od 300 kuna. Božićnice će se dijeliti u prostoriji Udruge umirovljenika od 15. prosinca do 24. prosinca u terminu od 8:30h do 14:30h, a sa sobom je potrebno ponijeti odrezak posljednje mirovine i osobnu iskaznicu, a korisnici zajamčene minimalne naknade trebaju ponijeti poziv koji će dobiti poštom te osobnu iskaznicu.

Podružnica SUH-a u Rugvici je 9. studenog 2020. nabavila 400 kilograma mandarina, te ih podijelila među 80 članova i starijih osoba lošijeg imovinskog stanja, tako da je svatko dobio pet kilograma. Također, uplaćena je donacija od 2.000 kuna jednoj obitelji u potrebi.

Stjepan Sekulić

BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA

Ništa bez pjesme

Uskorencima je 27. listopada 2020., uz pridržavanje svih epidemioloških mjera, održana Izborna skupština Županijskog povjereništva SUH-a Brodsko-posavske županije. Za predsjednika je ponovno izabran Stjepan

Rakić, za zamjenika Tomislav Novosel, tajnica je Ljubica Bešlić, a blagajnik Josip Živić. Na skupštini je zaključeno kako je cilj jačati SUH povećanjem članstva i ujedinjenjem umirovljenika.

S obzirom da su Slavonci u pitanju, skupština nije mogla proći bez dobre klope, kulena, kobasica, i pjesme, u inat koroni.

Stjepan Rakić

VRSAR

Izbori pisanim putem

Izborna-izvještajna skupština SUH-a Podružnice Vrsar održana je 8. prosinca 2020. godine. Zbog epidemiološke situacije skupština je održana pisanim putem. Za predsjednika Podružnice reizabran je Ivan Radetić, zamjenika predsjednika je Mirna Antolović, tajnica je Gabrijele Hrastovčak, a Marta Buršić je blagajnica. Predsjednica Nadzornog odbora je Katica Topalović. Vrsarska podružnica nastavit će svoj aktivni rad.

Ivan Radetić

O pća skupština Ujedinjenih naroda 1985. godine proglasila je 5. prosinca Međunarodnim danom volontera s ciljem da se aktivnosti volontera i njihov rad učine vidljivim i prikaže koliko je taj rad značajan i koristan. Puležanski SUH-ovci ističu da se od 2004. godine u okviru Udruge Sindikata umirovljenika u Puli provodi volonterski program pod nazivom Skrb za starije osobe. U okviru istog kontinuirano je angažirano oko pedesetak volontera koji brinu o starijim teže pokretnim osobama koji uglavnom žive sami. Pomoć volontera sastoji se u donošenju namirnica i drugih potrepština, organizaciji prehrane, nabavci lijekova, naručivanju i pratnji kod liječnika, plaćanju troškova režija, pomoć u održavanju osobne higijene, pospremanju stana, odlaska u zajedničku kupovinu, šetnju i slično.

Osim što se korisnicima pruža pomoć u navedenim oblicima često ih se upućuje i na ostvarenje nekih drugih oblika skrbi i pruža pomoć i daje savjete u vezi rješavanja drugih životnih problema. Pomoć volontera je često dopuna nekog prava koji se ostvaruje iz javnog sektora. Ovakav izvaninstitucionalni oblik skrbi znatno smanjuje socijalnu izolaciju kod starijih osoba, omogućava njihov daljnji ostanak u vlastitom domu, smanjuje ili odgađa smještaj u ustanovu i u konačnosti doprinosi podizanju kvalitete života kod starijih osoba. Korisnici su starije osobe, pretežno žive sami i nisu u mogućnosti da samostalno obavljaju sve svoje svakodnevne životne potrebe, mnogi nemaju srodnike ili druge osobe koji bi o njima brinuli te su im volonteri velika podrška u životu.

Volonteri su veoma pozitivne osobe, senzibilizirane za pružanje pomoći drugima te neki godinama ostaju u programu. Tijekom godine obave oko 4.000 obilazaka i pruže preko 5.000 usluga. Sada u vrijeme epidemije korona virusom SUH-ovi volonteri nisu prestali raditi već su i dalje svoje korisnike posjećivali i pomagali im, naravno uz mjere opreza radi zaštite sebe i svojih korisnika.

Podršku provedbi ovog programa daju Grad Pula i Istarska županija. Ovaj program je zasigurno doprinos sveukupnoj skrbi o osobama starije životne dobi. Svaki volonter ima svoju lijepu priču o svom korisniku, evo priče SUH-ove volonterke Slavice Satončić:

„Gospođu Veroniku Pece poznajem već niz godina. Živimo u istom neboderu i susjede smo. Prije četiri godine gospođa Vera se razboljela, slijedila je operacija i kemoterapija. Vrlo brzo nakon toga bila joj je potrebna pomoć. U tom razdoblju ja sam išla u mirovinu i imala dosta slobodnog vremena, a kako volim pomagati ljudima, učlanila sam se u SUH i postala volonterka. Počela sam pomagati gospođi Veri u kupovini potrebnih namirnica, održavanju osobne higijene i higijene stana. Sada smo već oko dvije godine skupa, zadovoljna je gospođa Vera, a i ja. Uvijek sam voljela pomagati drugima i to me ispunjava. Redovno obilazim moju bakicu, pričamo o vremenu iz njene mladosti i iz njenog života, a za njezinih 87 godina nakupilo se mnogo zanimljivih događaja. Ja imam veliku obitelj, a jedna moja unuka u Americi je također volonterka. Moja djeca i unuci koji žive ovdje su upoznali tetu Veru pa smo i njezin 87-mi rođendan proslavili zajedno. Nadam se da ću se još dugi družiti sa mojom bakicom i da će je zdravlje, mada dosta narušeno, služiti još dugo vremena.

Zorica Drandić

UMAG

Doživotni počasni predsjednik

Podružnica SUH-a Umag održala je Izbornu skupštinu 1. prosinca 2020., a zbog epidemioloških uvjeta održana je pismenim putem. Utvrđeno je da je glasalo 147 članova, što čini 52 posto ukupnog članstva, čime je konstatirano da skupština ima kvorum te može donositi pravovaljane odluke. Za predsjednicu podružnice izabrana je Eva Vrtovec, a za zamjenika Zlatko Tomić. Također je izabrano još osam članova Predsjedništva, novi Nadzorni odbor, i delegati za županijsku skupštinu i skupštinu SUH-a.

Nakon dugog rada u podružnici i odrađenih osam godina na dužnosti predsjednika (dva mandata), te jednog mandata na dužnosti dopredsjednika (ukupno 12 godina), Anton Pertot imenovan je za doživotnog počasnog predsjednika. U svom mandatu istaknuo se kao vrlo aktivan u podružnici, ali i županijskoj organizaciji SUH-a, gdje su mnoge njegove ideje prerasle u stalne aktivnosti. U znak zahvalnosti uručen mu je prigodan poklon. U normalnim okolnostima povodom ovog događaja održalo bi se i prigodno druženje, no zbog pandemije to je, na žalost, izostalo.

NOVIGRAD

Rosetta ponovno izabrana

Podružnica SUH-a Novigrad u Istri održala je Izvještajno-izbornu skupštinu 17. studenog 2020. godine u prostorijama Male Vijećnice. Nakon usvajanja izvješća o radu u protekle četiri godine te usvajanja programa rada za naredne četiri godine izabrano je i novo vodstvo. Sljedeće četiri godine na čelu podružnice će i dalje biti Rosetta Milos, a zamjenik predsjednice je Borivoj Benda. Nakon izbora oboje su dobili veliki pljesak prisutnih.

MEDULIN

Telefonska sjednica

Izborna skupština SUH-ove podružnice Medulin održana je 5. prosinca 2020. telefonskim putem. Za predsjednicu Podružnice ponovno je izabrana Verica Vidmar, a za njezinog zamjenika Bruno Rakić. Izabrani su i predsjednici ogranaka te podružnice. Predsjednica ogranka Vinkuran je Marija Rosanda, ogranka Premantura je Marija Rakić, ogranka Pomer je Onelija Bekić, ogranka Banjole je Ante Vrsaljko, ogranka Medulin - Vesna Vulić te ogranka Pješćana uvala - Branka Udovičić.

„Mislim da bi se svi stariji od 65 godina trebali obvezno cijepiti jer ne treba vjerovati ni u priču o zavjeri niti u promjenu ili nestanak virusa“

Pripremite se za cijepljenje!

Prošla je gotovo cijela godina dana otkako živimo s koronom. Došla je stidljivo i javljala se potihom. Nismo je shvaćali ozbiljno. Činilo nam se da i nije tako opasna kako su govorili da je bilo u Kini. Odjednom je uvedena potpuna karantena, a zatim je došlo i prošlo ljeto normalnog života, a od jeseni se naglo počeo povećavati broj oboljelih, obolijevali su i mladi, umirao je svakog dana sve veći broj ljudi. Uskoro smo postali zemlja s jednom od najgorih stopa umrlih od korone na tisuću stanovnika u EU. Dogodilo nam se ono što smo smatrali nemogućim. No, usprkos surovom stvarnosti i broju oboljelih ima još ljudi koji smatraju da su mjere samozaštite prestroge pa se ih ne pridržavaju. Kako se iz dana u dan situacija pogoršava svi iščekuju dolazak cjepiva i zaustavljanje ove epidemije.

Europska agencija za lijekove počela je s finalnom evaluacijom cjepiva protiv korone. Prva pošiljka Pfizer cjepiva u Hrvatsku bi mogla stići krajem

najviše je starijih ljudi umrlo nakon mnogo težeg i dugotrajnijeg oblika bolesti.

Postoje brojne teorije o pojavi virusa, pa čak i „teorija zavjere“ o tome da je pandemija rezultat laboratorijski stvorenih virusa i da njome upravljaju oni koji su je pokrenuli, ali da je izmakla kontroli pa sada ne žele to priznati. Sva je sreća da većina nije prihvatila ovakva mišljenja i da je usprkos mnogim nepoznanicama prevladao zdrav razum. Starije osobe se moraju svakako cijepiti. Bez obzira na pojedinačne stavove o cijepljenju, sada je to jedino poznato rješenje da nas mimoiđe ova bolest. Stručnjaci kažu da se cijepljenje ne može provesti brzo, već će neki dobiti cjepivo tek u drugoj polovici 2021. godine.

Naime, ako cijepljenje počne odmah nakon Nove godine prvi će se cijepiti liječnici i svi zdravstveni radnici, zatim zaposlenici koji dolaze u neposredni kontakt s oboljelima, ili samo sa starijim osobama, npr. osobe u domovima za starije. Dio cjepiva dobiva se jednom, drugi dio nakon tri tjedna. Osim toga i cjepivo će stizati u intervalima kako će proizvođači moći proizvesti određene količine.

Sva cjepiva nisu ista, ali treba vjerovati da svako ima učinak na koronavirus i na tijek bolesti i da ne izaziva jake reakcije. Cjepivo jednako tako ne djeluje isto na svakog pojedinog primatelja, pa može imati različitu snagu zaštite. Pa, ako i neće spriječiti zarazu, dobro je da će barem smanjiti težinu oboljenja i dati veću mogućnost preživljavanja.

Sve države do tog roka moraju imati razrađenu logistiku – plan cijepjenja i mjesto za skladištenje cjepiva koje se u slučaju Pfizera mora držati na -70 stupnjeva. Mislim da bi se svi stariji od 65 godina trebali obvezno cijepiti jer ne treba vjerovati ni u priču o zavjeri niti u promjenu ili nestanak virusa, već se cijepiti prvom prilikom i pružiti si još jedan Božić i dočekati Novu godinu svjesni ljepote življenja i nadu

u pobjedu ljudi nad zlom koronom koja nam je pokušala ukrasti i Božić.

No, trebaju se cijepiti i svi mladi i sredovječni, jer pandemija neće biti zaustavljena bez procijepljenosti od oko 70 posto. Istina, još nije sigurno koliko dugo će trajati zaštićenost, te hoće li postati sezonska bolest, no sada je važno zaustaviti umiranje. No, najvažnije je shvatiti da cijepiti se nije pitanje izbora, već odgovornosti!

Na kraju smo još jedne godine i sigurni smo da ćemo je morati dočekati u malim grupama. Mnogi stariji nikad nisu sami dočekali novu godinu. Živjeli su s bračnim partnerom kojeg je odnijela korona. Njihova djeca imaju svoju obitelj i društvo za slavlja. Posljednje su nove godine najradije dočekivali u prostorima udruga sa svojom generacijom uz ples i pjesmu. Korona nije predvidjela nikakve pogodnosti ni za koga pa ni za starije osobe. Nije vrijeme za druženje. U posljednje vrijeme mnogo je depresivnih starijih osoba i mislim da je sad ovo vrijeme još nesklonije starijima.

Pokušajte napraviti male kućne proslave s prijateljima ili članovima obitelji koji nemaju simptome korone, uz neke mjere samozaštite kao npr. dezinfekcije prostora. Najsigurnija varijanta je svakako da se osigurate, ako ste samac - da sami za sebe napravite tulum, a u ponoć krenete čestitati telefonom ili preko društvenih mreža. To je najsigurniji način da preživite novogodišnju noć i da dočekate cjepivo i da nastavite živjeti neko novo normalno.

Ne izazivajte sudbinu i koronu, prilagodite se trenutku u kojem živimo jer na vidiku je cjepivo koje nudi nadu za život. Prilagodimo se i „pobijedimo koronu“. Želim vam od srca da u miru i molitvi provedete Božić i da dočekate još neki veseliji. Svima nama želim da pokažemo da smo jači od neprijatelja, da radosno dočekamo Novu 2021. godinu i da se prilagodimo novom življenju jer više ništa neće biti kao prije.

prosinca. Cjepivo se daje u dvije faze s razmakom od tri tjedna. Naručeno je još nekoliko vrsta cjepiva, dovoljno za sve koji se budu željeli cijepiti. Za sve koji se budu željeli cijepiti bit će osigurano cjepivo. Prema mišljenju svih vrhunskih znanstvenika svakako bi se trebale cijepiti sve starije osobe kako bi prije svega zaštitile sebe, ali i kako ne bi dalje širili zarazu. Nažalost, tijekom pandemije

Piše: Biserka Budigam,
psihologinja

Gubitak kontrole nad mokraćnim mjehurom

Ako ste odlučili pročitati ovaj članak zato što Vi ili netko od Vaših ima oslabljenu kontrolu nad mokraćnim mjehurom (urinarnu inkontinenciju), dobro je znati da niste sami. Milijuni ljudi pate od toga, što ima za posljedicu da im kaplje mokraća.

Danas, više nego ikada prije, pomoć stoji na raspolaganju, tako da inkontinencija ne treba ometati zdrav i produktivan aktivni život. Žene dva puta češće nego muškarci imaju te tegobe.

Inkontinencija je simptom koji može biti uzrokovan različitim bolestima. Neki od mogućih uzroka su: infekcije mokraćnog sustava ili vagine, nuspojava nekog lijeka, začepljenost, slabost nekih mišića u zdjelici, povećana prostata, neke bolesti nervnog sustava, neki kirurški zahvati, porod, preaktivni mokraćni mjehur, slabost mišića koji okružuju izlaz iz mjehura (sfinkter), moždani udar itd.

Razni uzroci inkontinencije

Za milijune ljudi inkontinencija nije samo medicinski problem. Ona utječe također na emotivno, psihološko i društveno blagostanje. Mnogi se boje sudjelovati u normalnim dnevnim aktivnostima koje ih mogu udaljiti od WC-a. Takozvana stres inkontinencija je ona koja je posljedica slabosti ili oštećenih mišića. Ovo stanje omogućuje istjecanje mokraće prilikom nekog fizičkog napora, kao što je kašljanje, kihanje, smijanje, podizanje tereta ili čak prilikom hodanja ili tjelovježbe.

Iznenadno, naglo istjecanje mokraće je posljedica prekomjerno aktivnog mokraćnog mjehura, koji se kontrolira bez da to osoba želi. Osoba osjeti da ne može stići do WC-a. Mjehur može postati preaktivan zbog eventualno prisutne infekcije u njemu, koja iritira sluznicu. Postoje i drugi mogući uzroci.

Slabost mokraćnog mjehura češće se javlja u ljudi sa šećernom bolesti, kod onih koji konzumiraju velike količine alkohola i kod drugih se smanjenom funkcijom nervnog sustava.

Postoji li pomoć za osobu kojoj nekontrolirano otječe mokraća? Da, postoji. Na raspolaganju je nekoliko vrsta liječenja, a koje liječenje će najbolje odgovarati određenoj osobi odredit će, razumljivo, liječnik specijalist.

Srećom može se (iz)liječiti

Specijalne vježbe i posebni programi treninga djelotvorni su u poboljšanju kontrole mokraćnog mjehura. Vježbe jačaju mišić sfinktera i mišiće dna zdjelice, ali moraju se ispravno, redovito i uporno provoditi, kako bi se ponovno stekla i održala kontrola mokrenja. Trening mokraćnog mjehura (postupno produžavati vrijeme između dva odlaska u WC) pomogao je mnogim ljudima koji pate od inkontinencije.

Odstranjivanje neke određene hrane ili tekućine, koje mogu iritirati mišić mokraćnog mjehura (npr. kofein), može smanjiti simptome. Postoje lijekovi koji mogu opustiti mjehur ili pomoći u kontroli mišića sfinktera.

Razni kirurški zahvati, i kod muškaraca i kod žena, mogu znatno pomoći kod težih oblika inkontinencije. Čak se može implantirati i umjetni sfinkter u slučajevima kad ga nema ili je jako oštećen. Ili čak implantirani pacemaker za mjehur može pomoći u smirivanju pretjerano aktivnog mokraćnog mjehura. U nekim slučajevima od koristi može biti i električna stimulacija mišića.

Za osobe kod kojih se teško postižu terapijski učinci, postoje na raspolaganju najrazličitije vrste upijajućih uložaka ili drugih pomagala za skupljanje mokraće. Bez obzira koliko je problem ozbiljan, inkontinencija je simptom koji može biti liječen. Svake godine deseci tisuća ljudi pronađu način, metodu koja najbolje djeluje u njihovom slučaju oslabljene kontrole otjecanja mokraće. Ako imate takve tegobe, posavjetujte se sa svojim liječnikom.

dr. Ivo Belan

IZOLACIJA STARIJIH

Umjetnost pobjeđuje

Ogromni portreti umirovljenika iz sjevernoirskog Londonderryja postavljeni su po ogradama u tom gradu kako bi istaknuli problem usamljenosti s kojima se susreću starije osobe koje su zbog pandemije koronavirusa morale biti u svojevrsnoj izolaciji od svoje djece, unuka i prijatelja. Riječ je o umjetničkom projektu kojem je cilj naglasiti kako je samoizolacija „odsjekla“ brojne starije ljude od uobičajenih svakodnevnih interakcija.

Organizatori se nadaju kako će time poslati poruku kako zajednice trebaju održavati vezu usprkos pandemiji koronavirusa, zbog čega su izložbu nazvali „Društveno udaljavanje ne bi trebalo značiti socijalnu izolaciju“. Fotografije na kojima su umirovljenici snimljeni na ulaznim vratima ili u vrtovima vise na ogradama duž ulice Rossville.

SRETAN BOŽIĆ I NOVA GODINA!

Dragi umirovljenici, ovogodišnji blagdani će nam svima biti drugačiji, no više nego ikad trebamo sačuvati vjeru, nadu i zajedništvo.

Od srca vam čestitam Božić, a nova 2021. neka vam svima bude zdrava, sretna i blagoslovljena!

ŽUPAN
MATIJA POSAVEC

MEĐIMURSKA ŽUPANIJA

Odgovara:
Ante Kuprešak
dipl. pravnik

Ugovor o doživotnom uzdržavanju i upis zabilježbe

Pitanje: Sklopio sam ugovor o doživotnom uzdržavanju s nećakinjom. Zanima me trebam li davati kakvu posebnu izjavu za upis zabilježbe tog ugovora u zemljišnoj knjizi? **(G.K., Zagreb)**

Odgovor: Budući da na upis zabilježbe ugovora o doživotnom uzdržavanju upućuje i ovlašćuje sam propis – odnosno članak 581. stavak 1. ZOO-a, za takav upis u zemljišne knjige nije potrebna izričita izjava volje primatelja uzdržavanja, kao zemljišnoknjižnog vlasnika i osobe čije se zemljišnoknjižno pravo tim upisom ograničava, o pristanku na tu zabilježbu.

Treba također reći da se upisana zabilježba briše nakon smrti primatelja uzdržavanja jer je davatelju uzdržavanja odgođeno stjecanje prava vlasništva na nekretnini do trenutka smrti primatelja uzdržavanja.

Neovjeren ugovor o darovanju

Pitanje: Prije nekoliko godina stric mi je darovao kuću s okućnicom znatne vrijednosti. Ugovor je sklopljen uz uvjet da darovana nekretnina postaje moje vlasništvo tek nakon njegove smrti, no nije ovjeren kod javnog bilježnika. Zanima me hoće li to biti prepreka pri uknjižbi prava vlasništva nakon stričeve smrti? **(A.G., Slavonski Brod)**

Odgovor: Prema članku 482. st. 1 Zakona o obveznim odnosima, ugovor o darovanju nekretnine mora biti sastavljen u pisanom obliku. Ako je prijenos nekretnine odgođen do smrti darovatelja, ugovor mora biti sklopljen u obliku javnobilježničkog akta ili ovjerovljene (solemnizirane) privatne isprave. Kako je u Vašem slučaju prijenos prava vlasništva nad nekretninom odgođen do smrti Vašeg strica, ugovor o darovanju je nevažeći. Preporučujem Vam da postojeći ugovor solemnizirate ili sastavite novi ugovor koji će zadovoljavati odredbe spomenute zakonske odredbe.

Isplata mirovine opunomoćeniku?

Pitanje: Može li se mirovina isplaćivati na tekući račun opunomoćenika, ako korisnik mirovine to zatraži? **(L.M., Zadar)**

Odgovor: Mirovina se ne može isplaćivati na tekući račun opunomoćenika, već samo korisnika, bez obzira na zahtjev stranke. Korisnik ovlašćuje opunomoćenika da u njegovo ime prima mirovinu, a ugovornim odnosom između poslovnih banaka i HZMO-a uređeno je

doznačivanje mirovine na račun korisnika. Kada korisnik dostavi tekući račun banci, punomoć za podizanje mirovine može dati opunomoćeniku.

Jednokratna socijalna naknada

Pitanje: U teškoj sam financijskoj situaciji i čula sam za jednokratnu naknadu koju bi možda mogla dobiti od Centra za socijalnu skrb. Molim da mi odgovorite koji su uvjeti i kome da se obratim. **(K.I., Zagreb)**

Odgovor: Jednokratna naknada priznaje se kao pravo na novčanu naknadu ili kao pravo na naknadu u naravi. Jednokratna naknada može se priznati u naravi ako Centar za socijalnu skrb utvrdi da postoji osnovana pretpostavka da korisnik naknadu neće koristiti namjenski. U osobito opravdanim slučajevima Centar za socijalnu skrb može priznati uvećanu jednokratnu naknadu uz prethodnu suglasnost Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. Uvećana jednokratna naknada može se priznati u najvišem iznosu do 10.000 kuna. Nadležno Ministarstvo dužno je odlučiti o zahtjevu za davanje prethodne suglasnosti bez odgode, a najkasnije u roku od 15 dana od primitka zahtjeva, sukladno odredbama Zakona o socijalnoj skrbi. Zahtjev za jednokratnu naknadu podnesite centru za socijalnu skrb prema svojem mjestu prebivališta.

Oporezivanje mirovine

Pitanje: Zašto primam manji iznos mirovine nego što mi je navedeno u rješenju? Umanjuje li se iznos s rješenja za porezne obveze? **(A.I., Split)**

Odgovor: Umirovljenik koji prima mirovinu može biti obveznik poreza na dohodak, prireza porezu na dohodak i dodatnog doprinosa za zdravstveno osiguranje. Obveznik obračuna, obustave i uplate poreza na dohodak, prireza i doprinosa je isplatelj mirovine. Osobni odbitak koji sada iznosi 4.000 kuna može se povećavati ovisno o životnim okolnostima (uzdržavani članovi obitelji, invaliditet poreznog obveznika ili uzdržavanih članova). Prirez porezu na dohodak plaća se na iznos poreza na dohodak i to u slučaju kada umirovljenik ima prebivalište odnosno uobičajeno boravište na području općine ili grada koji je svojom odlukom propisao prirez porezu na dohodak. Dodatni doprinos za zdravstveno osiguranje plaća se po stopi od 1% od mirovine ako je mirovina manja od prosječne neto plaće ili 3% od mirovine ako je mirovina veća od prosječne neto plaće u prvih osam mjeseci prethodne godine. Osnovici za obračun doprinosa pribraja se odgovarajući dodatak na mirovine, prema Zakonu o dodatku na mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju.

Besplatno
pravno
savjetovalište
za članove
Sindikata
umirovljenika
01/46 55 111/244
ili 01/46 15 797

Branka Šimek, tajnica Podružnice SUH-a Slavonski Brod

Mirovine su besramno niske

Po odlasku u zasluženu mirovinu nakon "odrađenog" punog staža u trgovačkoj branši, Brođanka Branka Šimek (72) nije ni slutila da će i nakon stjecanja statusa umirovljenika opet biti itekako aktivna, da će njezina pomoć i dobra volja itekako biti dobrodošla drugima. Na brojne nagovore svog supruga, nažalost nedavno preminulog, Ivica Šimeka, tada izuzetno aktivnog predsjednika Podružnice SUH-a Slavonski Brod, pristala je aktivirati se u toj podružnici 2013. godine, prvo kao "obična" članica, a potom kao tajnica Podružnice gdje je brojnim članovima bila i ostala velika ruka pomoći u svim potrebama, sve do danas.

„Dvojila sam puno kada mi je moj suprug Ivica predložio da se uključim u rad Podružnice. Nakon odrađenog i napornog rada u trgovačkoj struci malo sam se poželjela i odmora. Ali, taj poziv da se aktiviram bio je za mene ipak novi životni izazov i, danas gledajući, uistinu nisam pogriješila što sam Ivicu poslušala i uključila se u rad podružnice. Upoznala sam i upoznajem mnoge drage i zanimljive ljude, spremne na druženja i prijateljevanja, neovisno radi li se o organiziranim izletima, predavanjima, akcijama solidarnosti ili nekim drugim aktivnostima podružnice, svi su spremni na suradnju i osobni doprinos, općenito široj društvenoj zajednici. I danas, kada supruga Ivica, nažalost, više nema, nekako najbolje se osjećam ako sam u podružnici i volontiram, susrećući se sa mnogim znanim i novim licima željnim zajedničkih druženja i razmjene životnih iskustava, bez obzira na godine naši članovi odišu životnom snagom i optimizmom u svakom pogledu, kaže Branka Šimek.

Branka je rođena u Slavonskom Brodu, u braku s Ivicom Šimekom bila je 54 godine, ima kćer Sanju (53) koja radi kao menadžerica u Nizozemskoj i sina Danijela (45) koji je u vojnoj mirovini, te unuke Lorenu (32) koja je liječnica u Osijeku, Filipa

(27) koji je magistar strojarstva i radi u Nizozemskoj i Dilana (12). Trideset godina radila je u tada vrlo razvijenoj i gospodarski snažnoj trgovačkoj branši u Slavonskom Brodu u Veleprometu i PAN-u, na poslovima blagajnice, potom poslovotkinje, pa referenta komercijale i nabave, a umirovila se 2000. godine. Iako to zakonski propisi sada omogućavaju Branka danas nigdje nije nigdje zaposlena, osim što je volonterka u SUH-ovoj podružnici.

„Tamo se uistinu najbolje osjećam. Svi ti naši brojni članovi, ti dobri ljudi, zaslužuju veću obazrivost i pomoć društvene zajednice, koja kao da ih se odrekla, kao da na neki način nisu baš poželjni, iako kao umirovljenici mogu puno pridonijeti okolini u kojoj žive, u organizacijskom, političkom i svakom drugom smislu. Politika već godinama kod nas u Hrvatskoj umirovljenike "gura pod tepih", od njih jedino očekuje izlazak na izbore i glas, potrebe građana tzv. treće životne dobi kao da ih uopće ne zanimaju. Upravo umirovljenička populacija zaslužuje i mora kad tad dobiti veća prava, svi koji rade jednog će dana "doći" u te "iste vode".

Branka ističe i kako je žalosno da od jedinica lokalne samouprave i drugih struktura podružnica dobiva potporu jedino od Grada Slavenskog Broda. Upravo zato i jest svaka inicijativa i promjena na bolje statusa umirovljenika što prije nužna i potrebna, svi koji su danas u radnom odnosu jednog će dana biti umirovljenici i bilo bi normalno da se već sada kroz političke i druge strukture pobrine za sveukupno bolji položaj umirovljenika i njihovih obitelji.

„Pa, nisu ovi naši umirovljenici, pa i ja sama, radili za dobrobit neke druge države i zajednice, zaslužujemo pristojne uvjete za život. Političarima baš i ne dopire do srca podatak da je standard više od 60 posto umirovljenika u Hrvatskoj ispod (!) granice siromaštva. Pa, zar su to zaslužili, većina je odradila

puni radni vijek i na poslovima koje su obavljali dala sve što je mogla i trebala. Malo kojeg političara u Hrvatskoj takve činjenice zasmetaju, poboljšanja umirovljeničkog statusa nema ni na vidiku.“

Prije cijele krize s koronom članove podružnice najviše su zanimali odlasci na izlete u bližu i dalju okolicu po Hrvatskoj, u Bosnu i Hercegovinu, Mađarsku, ljetovanja na hrvatskom moru na Korčuli, odlasci u hrvatske toplice i lječilišta. Na tim izletima se najbolje druže i ne muči ih toliko teška životna svakodnevnica. Branka kaže kako ne treba posebno napominjati koliko je život članova težak, puno ih je koji jedva spajaju kraj s krajem, ima i onih koji prikupljaju plastične boce da zarade koju kunu, a donacije podružnici su, kojih je ionako bilo malo, posve izostale, presušile. Najave Vlade da će ipak uvesti pravedniji model obiteljske mirovine pozdravlja, ali se boji da zbog cijele situacije i krize sve je to sad upitno.

Kada se ova pandemija korone "stiša" podružnica će nastaviti s planiranim aktivnostima, pomaganjem članova kojima je materijalni i svaki drugi oblik potpore prijeko potreban, posjećivat će oboljele članove u Domovima za starije i njihovim obiteljskim kućama, obilježavati Dan starijih osoba, organizirati i sportske igre umirovljenika na njihovom brodskom Poloju i jezeru Petnja, organizirati predavanja na temu zaštite umirovljeničkog i životnog standarda, edukacija, zaštite imovine umirovljenika, zdravstvenih i medicinskih pregleda, prigodnih datuma i sadržaja...

Branka je za kraj izrazila nadu da će Vlada konačno povući konkretne poteze da osiromašenoj umirovljeničkoj populaciji, čije su mirovine, generalno govoreći, besramno niske, a tzv. usklađivanja mizerna, omogućiti da svakodnevnica bude puno bolja. Umirovljenici su zaslužili život dostojan čovjeka, zaključuje Branka.

Igor Knežević

„Bez obzira na godine naši članovi odišu životnom snagom i optimizmom u svakom pogledu“

Sretan Božić i uspješna Nova 2021. godina

Dragi umirovljenici,

godina na izmaku je bila uistinu teška za sve nas, a epidemija koronavirusa zahvatila je cijeli svijet i uvelike utjecala na naše živote. Najranjivija skupina su upravo osobe treće životne dobi i na svima nama je da se odgovorno ponašamo i da čuvamo one najosjetljivije među nama - sve vas, naše roditelje, bake i djedove.

Ovogodišnje ćemo blagdane provesti u drukčijem ozračju, ali neka nas Božić i Nova godina ispune vjerom i nadom u bolje sutra.

U ime Istarske županije i svoje osobno, želim vam sretan i blagoslovljen Božić, a u 2021. godini prvenstveno dobrog zdravlja i lijepih trenutaka.

ZAMJENIK ŽUPANA KOJI OBNAŠA DUŽNOST ŽUPANA

Fabrizio Radin

ISTARSKA
ŽUPANIJA

REGIONE
ISTRIANA